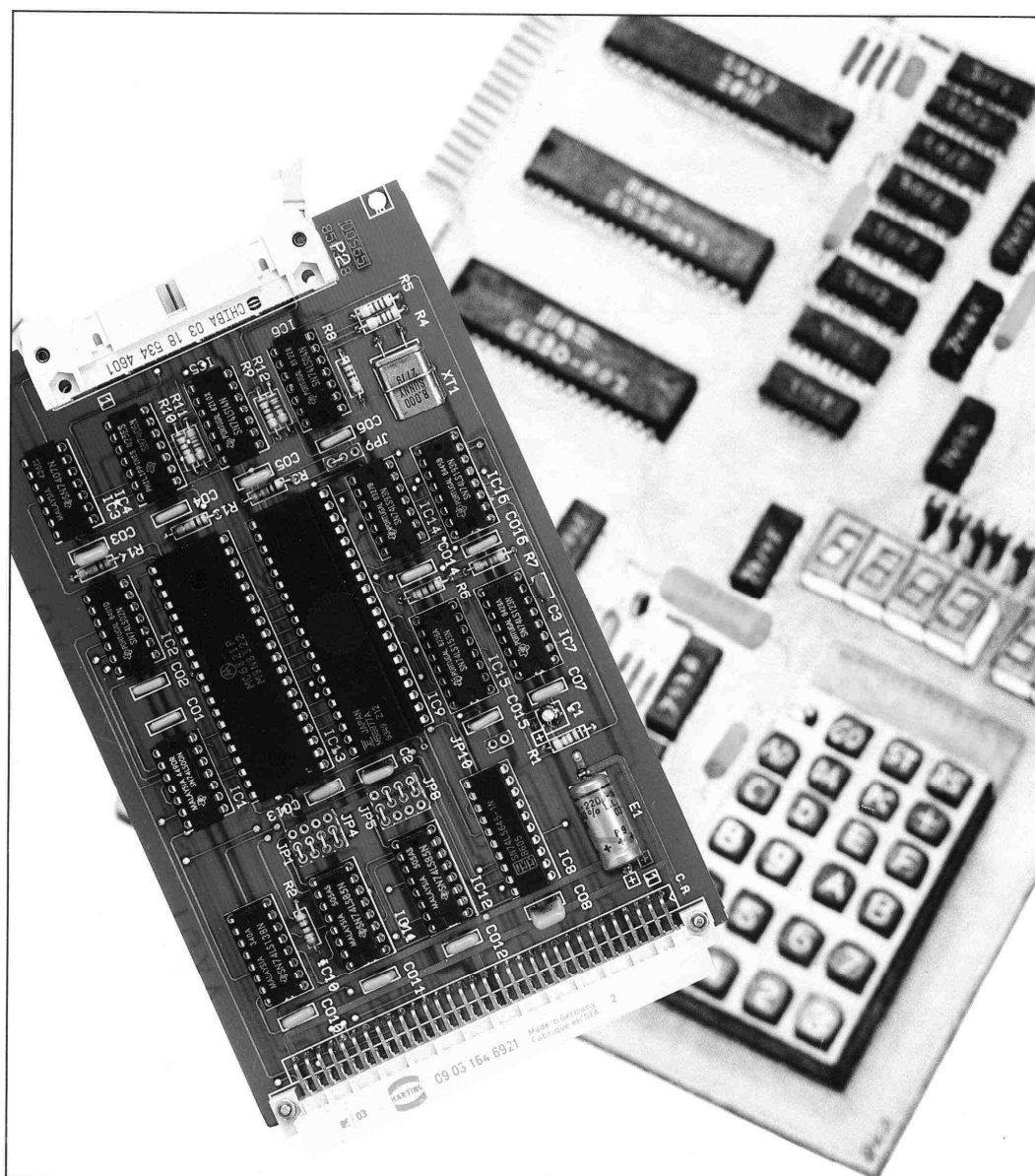

DE 6502 KENNER

INFORMATIE.

De 6502 Kenner is een uitgave van de KIM Gebruikersclub Nederland. Deze vereniging is volledig onafhankelijk, is statutair opgericht en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Hollands Noorderkwartier te Alkmaar, onder nummer 634305.

Het doel van de vereniging is het bevorderen van de kennis-uitwisseling tussen gebruikers van computers die zijn opgebouwd rond een microprocessor uit de 6500-familie. Voorbeelden hiervan zijn onder andere: Elektuur EC-65, Commodore 64, Apple II, Elektuur Junior, Atari 600 en 800.

De eerder genoemde kennisuitwisseling komt onder andere tot stand door 6 maal per jaar de 6502 Kenner te publiceren, door de organisatie van landelijke bijeenkomsten voor de leden en het instandhouden van een softwarebibliotheek op cassette, floppy disk en papier.

Verschijningsdata:

De 6502 verschijnt op de derde zaterdag van de maanden februari, april, juni, augustus, oktober en december.

Landelijke bijeenkomsten:

Deze worden gehouden op bij voorkeur de derde zaterdag van de maanden januari, maart, mei, september en november. De exacte plaats en datum worden steeds in De 6502 Kenner bekend gemaakt in de rubriek Uitnodiging.

Het bestuur.

Het bestuur bestaat uit de voorzitter, secretaris en penningmeester, die samen het dagelijks bestuur vormen. Verder hebben thans vijf leden in het bestuur zitting.

Voorzitter:

Rinus Vleesch Dubois
Florence Nightingalestraat 212
2037 NG HAARLEM
Telefoon 023-330993

Secretaris:

Gert Klein
Diedenweg 119
6706 CM WAGENINGEN
Telefoon 08370-23646

Penningmeester:

John van Sprang
Tulp 71
2925 EW KRIMPEN A/D IJSSEL
Telefoon 01807-20589

Leden:

Willem van Pelt
Jacob Jordaenstraat 15
2923 CK KRIMPEN A/D IJSSEL
Telefoon 01807-19881

Adri Hankel

Willem Kloosstraat 32
7606 BB ALMELO
Telefoon 05490-51151

Erwin Visschedijk

Dillelaan 11
7641 CX WIERDEN
Telefoon 05496-76764

Gert van Opbroek

Bateweg 60
2481 AN WOUBRUGGE
Telefoon 01729-8636

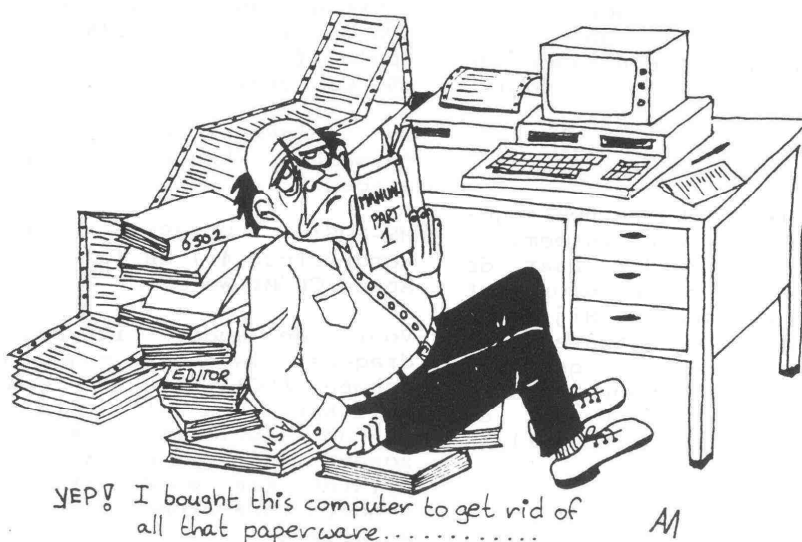
Nico de Vries

Mari Andriessenrade 49
2907 MA CAPELLE A/D IJSSEL
Telefoon 010-4517154

Lees verder op pagina 4

Inhoudsopgave.

Informatie.....	2-4
Van het bestuur.....	5
Van de penningmeester.....	39
Voorlopige bijeenkomstenagenda 1988.....	49
Uitnodiging bijeenkomst januari 1988.....	6
Vraag en Aanbod.....	6, 18
Huisbezoek.....	18
Verantwoording auteurs De 6502 Kenner no. 52.....	20
In den beginne.....	26
Datasheetsservice.....	39
Oproep 1.....	34
Oproep 2.....	43
Stand van zaken Bulletinboard.....	43
Spreekbeurt EPROMs programmeren.....	44
Harddiskcontroller.....	49
Status van de EPROMprogrammer.....	49
Echt waar.....	49
Database voor BBC model B.....	50
DOS65: Aansluiting IBM toetsenbord op DOS65.....	7
Het fijne van HELP.....	17
Terminalprogramma.....	19
Bugs Communication-65 V2.2.....	19
Communicatiepakket V2.2.....	20
Search file string.....	21
Drive steprate in DOS65.....	25
DOS65-bug.....	49
EC65: Modified version of Elektor's listing stopper.....	30
Lineare Gleichungssysteme.....	31
16 kanaals 12 bit A/D Converter.....	33
Octopus WP: een oproep.....	34
Algemeen: Zeer intensieve geheugentest.....	35
Datum naar weekday conversie.....	40

DE 6502 KENNER

Naast het bestuur zijn er een aantal ereleden, die zich in het verleden bijzonder verdienstelijk voor de club hebben gemaakt:

Erevoorzitter: Siep de Vries

Ereleden: Mevr. H. de Vries-van der Winden en Anton Mueller

De 6502 Kenner is een uitgave van de KIM Gebruikersclub Nederland. Het blad wordt bij verschijnen gratis aan alle leden toegezonden. De kopij voor het blad dient bij voorkeur van de leden afkomstig te zijn. Alle kopij wordt door de redactie op bruikbaarheid en publicatiewaarde beoordeeld. Deze twee criteria, in samenhang met de actualiteit, bepalen of een stuk al of niet, en zo ja, wanneer het gepubliceerd wordt. De redactie streeft ernaar de kopij zoveel mogelijk in de oorspronkelijke vorm te plaatsen. In principe wordt Nederlandstalige kopij niet vertaald naar een andere taal; indien de schrijver ook anderstaligen wenst te bereiken, wordt hem aangeraden de kopij van een samenvatting in een tweede taal te voorzien. De redactie streeft ernaar, een Nederlandstalig blad te maken.

Helaas kan de redactie, noch het bestuur, enige aansprakelijkheid aanvaarden voor de toepassing(en) van gepubliceerde kopij.

Software Coördinatie.

Indien uw software heeft geschreven voor een systeem, is het verstandig dit naar de softwarecoördinator voor dat systeem te sturen. Hij zorgt ervoor, dat uw software wordt gecatalogiseerd, en geschikt gemaakt wordt voor verdere distributie. Uw ontvangt uw schijf of cassette natuurlijk retour.

Elektuur EC-65(K) en Junior met OHIO OS-65D:

Vacant

Elektuur Junior (cassette):

Vacant

DOS-65 (ook Junior):

Erwin Visschedijk

Dillelaan 11

7641 CX WIERDEN

Kopij inzenden.

In principe kan kopij in elke vorm naar de redactie gestuurd worden. Het onderwerp is geheel vrij, het moet echter wel met computers of hun toepassing te maken hebben.

Om redenen van efficiency geeft de redactie er de voorkeur aan, kopij te ontvangen in een vorm die per computer verwerkbaar is. Dit verhoogt de kans op publicatie, en geeft de redactie meer mogelijkheden voor een nette opmaak, etc. Op dit moment kan de redactie de volgende media lezen en verwerken:

EC-65, 40 track 5.25" disk

Elektuur Junior cassette tape

DOS-65, 40/80 tr. 5.25" disk

Apple II CP/M

MS-DOS, 360k 5.25" disk

De volgende tekstverwerkerformaten kunnen verwerkt worden:

MS-DOS: WordStar 3.30,

WordPerfect 4.1 en 4.2

Apple CP/M: WordStar 3.0

Voor de andere informatie-dragers is een zogenaamde schone ASCII-file het gemakkelijkst. Een file is een schone ASCII-file, als hij zonder meer op uw scherm of printer kan worden afgedrukt zonder tussenkomst van een programma.

Indien u een schijf of cassette inzendt, dan streeft de redactie ernaar u die schijf op korte termijn te retourneren. Ook hoopt de redactie u te belonen met wat extra's op die schijf.

Zoals vanouds blijft kopij op papier natuurlijk ook welkom!

Uw kunt al uw kopij, in welke vorm dan ook, altijd sturen aan:

Gert van Opbroek
Bateweg 60
2481 AN WOUBRUGGE

+++++

Van het bestuur.

Nog even een terugblik en dan.... voorwaarts! Ja, we hebben als bestuur geleerd en zeker tijdens de in Almelo gehouden ledenvergadering. De affaire 'redactie' is daar uitvoerig aan de orde geweest. Het bestuur heeft een toelichting gegeven op het waarom van het naar huis sturen van de redacteur.

De heer Coen Boltjes trad op als woordvoerder voor diegenen die W. van Pelt graag in zijn oude functie als redacteur zagen terugkomen. De medestanders van woordvoerder Coen Boltjes bestonden hoofdzakelijk uit door de heer C. Boltjes aangeschreven, in het buitenland woonachtige, leden.

Door de zeer geringe opkomst van de leden ontstond de situatie, dat de heer C. Boltjes met de hem gegeven volmachten zelfs een meerderheid had kunnen behalen. Het bestuur heeft

gesteld dat bij gebruikmaking van deze meerderheid door middel van volmachten om W. van Pelt in zijn functie van redacteur te herstellen, het voltallige bestuur zou aftreden.

Zover is het echter niet gekomen. De heer C. Boltjes heeft geen optimaal gebruik kunnen maken van de aan hem toevertrouwde volmachten. Naar alle waarschijnlijkheid om de volgende twee redenen:

- 1e. Een grote meerderheid van de aanwezige leden stemden tegen C. Boltjes en zijn medestanders.
- 2e. C. Boltjes en zijn medestanders zouden bij terugkeer van W. van Pelt de bestuursverantwoordelijkheid op zich hebben moeten nemen.

Naar onze mening heeft vooral het laatste punt de heer C. Boltjes er van weerhouden voet bij stuk te houden.

Nu vooruit! Hoe vond u bijvoorbeeld de leesbaarheid en de nieuwe lay-out van de laatste twee 6502 Kenners? Het bestuur heeft er weer veel zin in, mede dankzij het aanblijven als penningmeester van de heer J. van Sprang, die, en dat mag best wel eens gezegd worden, de centjes uitstekend beheert en registreert.

Inmiddels heeft zich een nieuwe redacteur aangediend in de persoon van drs. Gert van Opbroek. Gert, namens het bestuur en de leden wensen we je veel succes. Ook mogen we de inmiddels ook gevonden operator voor het te starten bulletinboard niet vergeten: Jacques Banser. Ook jou Jacques wensen we veel succes toe.

De eerste redactionele inzending op floppy disk is inmiddels ook binnen! Bij deze roepen wij de bezitters van de Octopus/EC-65 machines op, om meer kopij in te sturen. De redactie wil namelijk graag een blad maken waar iedereen wat aan heeft.

Tenslotte wensen wij een ieder fijne feestdagen toe. Tot de volgende bijeenkomst in Krommenie.

Namens het bestuur,

R. Vleesch Dubois.

DE 6502 KENNER

UITNODIGING.

Uitnodiging voor de landelijke
bijeenkomst op zaterdag 16 januari
1988.

Locatie: nieuwe kantine FORBO-
Krommenie

Industrieweg 12
1566 JP ASSENDELFT
Telefoon 075-291911

Routebeschrijving:

Per auto, komende uit de richting
Amsterdam:

Coentunnel door, en
Coentunnelweg helemaal
afrijden. Aan het einde
rechtsaf (water aan de
linkerzijde). Dan de le afslag
rechtsaf, richting Uitgeest-
Alkmaar. Doorrijden tot aan
stoplichten. Linksaf de
spoorbaan over. Na 75 meter
linksaf: Industrieweg. Links
aanhoudende komt men dan op het
FORBO-terrein.

Per auto, komende uit de richting
Alkmaar:

Snelweg Alkmaar-Haarlem. Afslag
Uitgeest-Zaandam. Bij kruising
linksaf. Bij 3e stoplichten
rechtsaf, de spoorbaan over. Na
75 meter linksaf: Industrieweg.
Links aanhoudende komt men dan
op het FORBO-terrein.

Per trein:

Station Krommenie-Assendelft.
Rechtsaf tot over spoorbomen.
Na 75 meter linksaf:
Industrieweg. Links aanhoudende
komt men dan op het FORBO-
terrein.

PROGRAMMA:

09.30 - Zaal open. Ontvangst met
koffie.
10.00 - Opening door de
voorzitter en
verwelkoming door de

gastheer Co Filmer.
Nieuwe diashow over
FORBO-Krommenie.

10.30 - Behandeling Jaarverslag
1987.

10.45 - Koffiepauze.

11.00 - Gert Klein houdt een
spreekbeurt over het
nieuwe bulletinboard.

12.00 - Lunch, aangeboden door
FORBO-Krommenie.

13.00 - Forum, aansluitend Markt.

13.15 - Informeel gedeelte,
bedoeld om kennis,
ervaring en Public Domain
software uit te wisselen
met uw medeleden.

BRENG DAAROM OOK UW EIGEN
SYSTEEM MEE!!

(En vergeet de snoeren
niet.....)

17.00 - Sluiting.

ENTREE: fl. 10.-

.....

Vraag en Aanbod.

Te koop:

6502 Elektuur CPU-kaart
Floppy disk controllerkaart
Elektuur VDU-kaart
Elektuur statische RAMkaart (2)
Eigenbouw geheugenkaart
Eigenbouw I/O kaart
5.25" disk drive (met
manuals/schema's)
19 inch kast
Monochroom monitor
Een hoop documentatie

Prijs: t.e.a.b.

Te bevragen onder:
Telefoon 01899-22460 (na 18.00 uur)

DE6502KENNER DOS65 CORNER

Aansluiten van een IBM toetsenbord op DOS65.

Door:

Wim Schimmel

Calslaan 28b-62

7522 MC Enschede

tel: 053-895040

Vooralsnog was het niet zondermeer mogelijk een IBM (-compatible) toetsenbord aan te sluiten op het DOS65 systeem. Dit is nu mogelijk gemaakt.

1 Het probleem

Een IBM toetsenbord wijkt nogal af van de gebruikelijke ASCII parallel toetsenborden. De verschillen zijn:

- Synchrone serie le output (zie figuur 2)
- Geen ASCII output maar een toetswaarde ("scan-code") output, plus een extra bit dat aangeeft of de toets wordt ingedrukt of losgelaten. B.v. het indrukken van de ESCAPE toets geeft de code 01, het weer loslaten code 81. (zie voor de scan-code figuur 3)

2 De oplossingen

De volgende drie oplossingen zijn gevonden:

- 1) Volledige hardware aanpassing.
 - voor: - Eenvoudige software aanpassing, simpelweg inpluggen van het IBM toetsenbord en klaar.
 - na: - Een zeer uitgebreide (en dure) schakeling.
- 2) Serieel/Parallel aanpassing d.m.v. een ACIA en de toetsvertaling softwarematig.
 - voor: - De software is slechts een eenvoudig "tabel-programma".
 - Er is een 1 karakter buffer, dus er hoeven

geen toetsen te worden gemist.

- na: - Geen kant en klare ACIA op de markt die het vreemde signaal kan inlezen en een TTL schakeling wordt veel te complex.

- 3) Volledige software aanpassing. Dus een programma die het serie le signaal inleest en vertaald naar ASCII.

- voor: - Zeer flexibel.
- Geen hardware.

- na: - Geen 1 karakter buffer, zodat het kan voorkomen dat er een toets wordt gemist.

Ondanks het vervelende nadeel is er toch gekozen voor het derde alternatief. Mede ter voorkoming van hardware problemen.

4 Uitwerking van de oplossing

Ook de oplossing is gesplitst in de twee problemen, we beginnen met het serie le probleem.

4.1 Serieel

De DOS65 invoer werkt op interrupt basis. Bij een interrupt wordt in een routine gesprongen die de toets uit de VIA haalt en in een "toets buffer" plaatst. Zodra de toetsen nodig zijn worden ze uit die buffer gehaald en verwerkt. Hoe het IBM toetsenbord moet worden aangesloten staat in figuur 1.

DATA ----- PA7

CLK ----- CA1

figuur 1. Aansluiting van het toetsenbord aan VIA1.

Op een negatieve flank van CA1 wordt een interrupt gegenereerd. Zodra naar de interrupt routine is gesprongen wordt begonnen met het softwarematig schuiven van de bits. Probleem is nu, dat te laat naar de interrupt routine kan worden

gesprongen (later dan 560us) zodat er bits worden gemist. In de omzettings routine moet een "time-out" procedure worden toegevoegd om het "oneindig" wachten op bits die verloren zijn gegaan te voorkomen.

4.2 Toetswaarden

Elke toets van het toetsenbord geeft een code af (zowel bij maak als bij verbreek). Dit geldt ook voor de toetsen SHIFT, CONTROL, ALT, CAPSLOCK en NUMLOCK. De ASCII waarden van toetsen is echter wel afhankelijk van de "toestand" van deze controle toetsen. Daarom is een toestandregister gebruikt, dat bijhoudt of deze controle toetsen in de actieve of non-actieve toestand zijn. Voor de omzetting van de toetswaarden naar ASCII waarden wordt gebruik gemaakt van 3 tabellen namelijk de ASCII-, SHIFT- en NUMLOCK-tabel. De ALT toets is (nog) niet geïmplementeerd (in de zin van andere codes althans).

5 Listing

De listing van het programma zal nu waarschijnlijk weinig vraagtekens oproepen. Duidelijk is wel de enorme flexibiliteit van het geheel, daar het programma op schijf staat. Wil men een andere tabel of een (uitgebreider) programma dan kan dit simpel worden veranderd. Bij het opbooten wordt het programma, via login.com, ingelezen en gestart.

6 Aanpassingen aan IO65

De veranderingen in de IO65 EPROM zijn zeer gering. De enige verandering die moet worden aangebracht is dat niet op de letter B moet worden gewacht, maar op een willekeurige toets (of beter gezegd: op een negatieve flank op CA1). Aangezien het toetsenbord programma nog niet geladen is zal de IO65 nooit een ASCII B kunnen lezen op poort A van de VIA, maar wel de CA1 interrupt!

7 Aanpassingen utility software

Voorlopig is alleen de EDITOR aangepast, dankzij de enorme flexibiliteit van het EDITOR programma zijn de veranderingen zeer eenvoudig. De file "ibmeddcmd.mac" bestaat uit allemaal tabellen. In deze tabellen staat aangegeven welk commando bij welke toets hoort. Een tabel is als volgt opgebouwd:

```
fcc ascii-code, tabel-offset
```

Wil men nu ASCII-waarde \$08 (BS) als DELETE laten fungeren, dan ziet het er dus zo uit:

```
fcc $08, offset-delete (=48)
```

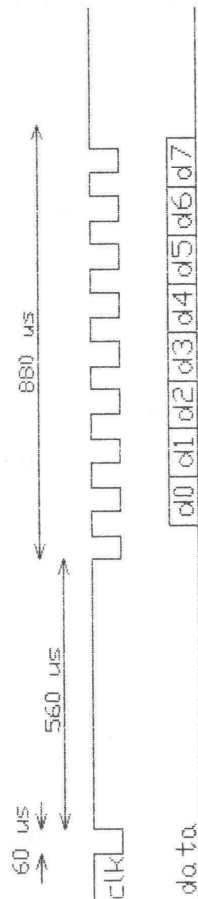
Wat die tabel offset is kun je vinden in de nu al bestaande tabel en blijft gewoon staan. De file 'ibmeddcmd.mac' bestaat uit twee soorten tabellen, namelijk de directe en de second tabellen. De directe codes zijn voor toetsen waarbij control tegelijk ingedrukt is, de secondcodes zijn voor de toetsen in een escape sequence. Is op deze manier 'ibmeddcmd.mac' aangepast, dan start je het commando 'makeed' die een nieuwe (aangepaste) EDITOR gegenereerd. Deze moet dan alleen nog naar de systeemschijf worden gecopieerd en klaar is de nieuwe EDITOR.

N.b.: Van de files makeed en ibmeddcmd.mac is ook een listing afgedrukt.

MAKEED is een command-file die de bestaande editor ombouwt, zodat van IBM-like toetsenbord de cursortoetsen e.d. gebruikt kunnen worden. Roep MAKEED als commando aan. De optie c moet wel met 'setmode -c MAKEED' gezet zijn. Copieer eerst de EDITOR van de systeemschijf naar de user drive onder de naam EDITOR.DFT. De nieuwe EDITOR zal dan ook op de user drive worden aangemaakt.

```

ECHO Assembling ed commands file.
AS IBMEDDCMD
ECHO Loading the binary files.
LO EDITOR.DFT
LO IBMEDDCMD.BIN
ECHO Appending the binary files.
SAVE -B EDITOR 1000,2FFF
SAVE -A EDITOR 400,4FF
SAVE -A EDITOR 600,6FF
SAVE -A EDITOR 580,5FF
SAVE -A EDITOR 700,7FF
SETMODE -C EDITOR
RENAME EDITOR TEMPORY
RENAME TEMPORY ED$ITOR
ECHO Copy file EDITOR from the user
ECHO drive to your system diskette.
ECHO First try this editor version
ECHO by typing u:ed [filename] <ret>
    
```


Figuur 2. Output van een IBM toetsenbord.

3B	F1	3C	F2	01	02	03	04	05	06	07	08	09	0A	0B	0C	0D	0E	45	46
				ESC	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	=	BackSpace	Num Lock	Scroll Lock
3D	F3	3E	F4	Tab	Q	W	E	R	T	Y	U	I	O	P	[	]	Home	47	48
					10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	49	50
3F	F5	40	F6	Ctrl	A	S	D	F	G	H	J	K	L	,	.	Enter	4B	4C	4D
					1D	1E	1F	20	21	22	23	24	25	26	27	28	4E	51	52
41	F7	42	F8	2B	2A	2C	2D	2E	2F	30	31	32	33	34	35	36	4F	53	54
				\	Shift	Z	X	C	V	B	N	M	,	.	/	Shift	End	PgDn	Enter
43	F9	44	F10	38	39	3A	3B	3C	3D	3E	3F	40	41	42	43	44	55	56	57
				Alt													Ins	Del	

Figuur 3. Voorbeeld van een van de IBM-PC compatibele toetsenborden.

DE6502KENNER DOS65 CORNER

```

; File IBM.MAC
;
; Datum: 23 oktober 1986
;
; IBM toetsenbord vertaler
;
; Dit programma bestaat uit 3 delen, te weten
;      1) Initialisatie routine
;      2) Interrupt routine (sequentieel-> parallel)
;      3) Toetswaarde naar ASCII vertaler
;
A000    initorg      equ    $a000
BD00    introrg      equ    $bd00

E100    vial         equ    $e100
E101    vialpad      equ    vial+1      Data poort A
E103    vialadd       equ    vial+3      Data direction poort A
E10B    vialacr       equ    vial+11    Auxiliary control register
E10C    vialpcr       equ    vial+12    Peripheral control register
E10D    vialifr       equ    vial+13    Interrupt flag register
E10E    vialier       equ    vial+14    Interrupt enable register

E7B7    keypnt       equ    $e7b7
CB2B    conint       equ    $cb2b

A000    org          initorg
A000 08      ibm      php
A001 78      sei                      Disable interrupts
A002 AD 03E1    lda      vialadd      Poort PA7 en PA6 ingang
A005 29 3F      and      #%00111111
A007 8D 03E1    sta      vialadd
A00A AD 0CE1    lda      vialpcr
A00D 29 FE      and      #%11111110    Negatieve flank CA1
A00F 09 0E      ora      #%00001110    Set CA2 hoog
A011 8D 0CE1    sta      vialpcr
A014 AD 0BE1    lda      vialacr
A017 29 FE      and      #%11111110    Geen input latch
A019 8D 0BE1    sta      vialacr
A01C A9 82      lda      #$82          Interrupt mogelijk van CA1
A01E 8D 0EE1    sta      vialier
A021 A9 00      lda      #0            Reset variabelen
A023 8D 6ABE    sta      tstnd
A026 8D B7E7    sta      keypnt
A029 A9 20      lda      #$20          jsr inter-1
A02B 8D 2BCB    sta      conint
A02E A9 FF      lda      #(inter-1)&255
A030 8D 2CCB    sta      conint+1
A033 A9 BC      lda      #(inter-1)>>8
A035 8D 2DCB    sta      conint+2
A038 28        plp                      Enable interrupts
A039 60        rts

BD00    org          introrg
BD00 AD 01E1    inter  lda      vialpad      Reset irq CA1
BD03 A9 02      lda      #$02          Disable interrupts van CA1
BD05 8D 0EE1    sta      vialier
BD08 20 30BD    jsr      flank          Sla eerste bit over
BD0B F0 1B      beq      fout

```

DE6502KENNER DOS65 CORNER

```

00D A9 80          lda    #$80          8 bits per byte
00F 8D 6BBE        sta    tmp
012 20 30BD 1      jsr    flank
015 F0 11          beq    fout
017 AD 01E1        lda    vialpad      Lees bit en reset CA1 flag
01A 0A            asla
01B 6E 6BBE        ror    tmp
01E 90 F2          bcc    1.b
020 AD 6BBE        lda    tmp
023 20 40BD        jsr    ascii      Vertaal toets naar ASCII
026 90 02          bcc    tstuit      Test op geldige data
028 68            fout    pla          Neem het laatste terugkeeradres
029 68            pla
02A A2 82          tstuit ldx    #$82      Enable interrupts van CA1
02C 8E 0EE1        stx    vialier
02F 60            rts
030 AD 01E1 flank  lda    vialpad      Reset CA1 flag
033 A2 46          ldx    #700/10      Maximaal 700us geen flank
035 A9 02          lda    #00000010   anders time-out
037 2C 0DE1 1      bit    vialifr
03A D0 03          bne    2.f
03C CA            dex
03D D0 F8          bne    1.b
03F 60            rts                (z=1: time-out)

```

; File ASCII.MAC

Date : 22 oktober 1986

ASCII converter voor IBM toetsenbord.

```

; Het programma ascii vertaald toetswaarden
; uit een IBM toetsenbord naar normale ASCII
; waarden. De carry-flag wordt gebruikt om
; aan te geven of er een "geldige" ASCII
; waarde is vertaald of niet (C=0, geldig).

```

```

00EF nmlck equ    $ef
00F7 cplck equ    $f7
00FB alt  equ    $fb
00FD shift equ    $fd
00FE cntrl equ    $fe
0000 nul  equ    $00

```

; Register gebruik:

```

; Accu - Algemeen rekenregister
; X-reg - ASCII waarde (voorzover bekend)
; Y-reg - Toetswaarde

```

```

D40 08          ascii  php          m/v bit in N-flag
D41 29 7F        and    #$7f
D43 A8          tay
D44 BE C3BD      ldx    (tascii-1),y  Haal ASCII waarde uit de tabel
D47 28          plp
D48 10 1C        bpl    maak
D4A E0 E0        cpx    #0           Is het een control toets?
D4C 90 16        bcc    brkend
D4E E0 F8        cpx    #$f8        Caps- en Num-lock (toggle)

```

DE6502 KENNER DOS65 CORNER

BD50	90	09	bcc	lockkey	
BD52	8A		txa		Reset het corresponderende bit
BD53	2D	6ABE	and	tstnd	
BD56	8D	6ABE	sta	tstnd	
BD59	B0	09	bcs	brkend	
BD5B	8A		txa		Inverteer het "toggle" bit
BD5C	49	FF	eor	#\$ff	
BD5E	4D	6ABE	eor	tstnd	
BD61	8D	6ABE	sta	tstnd	
BD64	38		brkend	sec	Geen geldige ASCII waarde
BD65	60		rts		
BD66	E0	E0	maak	cpx	#\$e0
BD68	90	0F	bcc	gnctrl	Spring bij speciale toets ingedrukt
BD6A	E0	F8	cpx	#\$f8	
BD6C	90	09	bcc	spclend	Shift, Cntrl en Alt: a/u functie
BD6E	8A		txa		Zet het bijbehorende bit aan
BD6F	49	FF	eor	#\$ff	
BD71	0D	6ABE	ora	tstnd	
BD74	8D	6ABE	sta	tstnd	
BD77	38		spclend	sec	Geen geldige ASCII waarde
BD78	60		rts		
BD79	E0	61	gnctrl	cpx	#'a'
BD7B	90	11	bcc	gnlttr	
BD7D	E0	7B	cpx	#'z'+1	
BD7F	B0	0D	bcs	gnlttr	Het is een letter
BD81	A9	0A	lda	#~cplck ~shift	
BD83	2C	6ABE	bit	tstnd	
BD86	F0	24	beq	mkend	Spring bij Capslock en shift uit
BD88	8A		txa		Conv. naar de hoofdletter waarde
BD89	29	5F	and	#\$5f	
BD8B	AA		tax		
BD8C	10	1E	bpl	mkend	
BD8E	C0	47	gnlttr	cpy	#\$47
BD90	90	10	bcc	gnmrk	Numeriek pad toets?
BD92	AD	6ABE	lda	tstnd	
BD95	29	12	and	#~nmlck ~shift	
BD97	F0	13	beq	mkend	
BD99	C9	12	cmp	#~nmlck ~shift	
BD9B	F0	0F	beq	mkend	En is de num-lock functie aan?
BD9D	BE	16BE	ldx	(tnmlock-\$47),y	(d.i. num-lock ex-or shift)
BDA0	10	0A	bpl	mkend	
BDA2	A9	02	gnmrk	lda	#~shift
BDA4	2C	6ABE	bit	tstnd	
BDA7	F0	03	beq	mkend	Spring als shift niet ingedrukt
BDA9	BE	16BE	ldx	(tshift-1),y	
BDAC	A9	01	mkend	lda	#~cntrl
BDAE	2C	6ABE	bit	tstnd	
BDB1	F0	0E	beq	einde	Spring als control niet ingedrukt
BDB3	E0	A0	cpx	#\$a0	
BDB5	B0	06	bcs	1.f	Als ASCII waarde >= cursor-control
BDB7	8A		txa		Maak control code van (0-31)
BDB8	29	1F	and	#\$1f	
BDBA	AA		tax		
BDBB	10	04	bpl	einde	
BDBD	8A		txa		
BDBE	69	0F	1	adc	#\$10-1
BDC0	AA		tax		Maak cursor control code van

DE6502 KENNER DOS65 CORNER

BDC1 8A einde txa
 BDC2 18 clc
 BDC3 60 rts Geldige ASCII waarde

; Tabellen

BDC4 1B31323334 tascii fcc \$1b,'1','2','3','4','5','6','7'
 BDC9 353637
 BDCC 3839302D3D fcc '8','9','0','-','=\$7f,\$09,'q'
 BDD1 7F0971
 BDD4 7765727479 fcc 'w','e','r','t','y','u','i','o'
 BDD9 75696F
 BDDC 705B5D0DFE fcc 'p','['','']','\$0d,cntrl,'a','s','d'
 BDE1 617364
 BDE4 6667686A6B fcc 'f','g','h','j','k','l',';','\''
 BDE9 6C3B27
 BDEC 60FD5C7A78 fcc ``',shift,'\\','z','x','c','v','b'
 BDF1 637662
 BDF4 6E6D2C2E2F fcc 'n','m','.,', '/',shift,\$12,alt
 BDF9 FD12FB
 BDFC 20F7818283 fcc ' ',cplck,\$81,\$82,\$83,\$84,\$85,\$86
 BE01 848586
 BE04 8788898AEF fcc \$87,\$88,\$89,\$8a,nmlck,\$80,\$a7,\$a8
 BE09 80A7A8
 BE0C A92DA4A5A6 fcc \$a9,'-',\$a4,\$a5,\$a6,'+',\$a1,\$a2
 BE11 2BA1A2
 BE14 A3A0AA fcc \$a3,\$a0,\$aa
 BE17 1B21402324 tshift fcc \$1b,'!','@','#','\$','%','^','&
 BE1C 255E26
 BE1F 2A28295F2B fcc '*','(',' ')','_','+', \$7f,\$08,nul
 BE24 7F0800
 BE27 0000000000 fcc nul,nul,nul,nul,nul,nul,nul,nul
 BE2C 000000
 BE2F 007B7D0D00 fcc nul,'{','}', \$0d,nul,nul,nul,nul
 BE34 000000
 BE37 0000000000 fcc nul,nul,nul,nul,nul,nul,':','"
 BE3C 003A22
 BE3F 7E007C0000 fcc '~',nul,'|',nul,nul,nul,nul,nul
 BE44 000000
 BE47 00003C3E3F fcc nul,nul,'<','>','?',nul,\$12,nul
 BE4C 001200
 BE4F 2000919293 fcc ' ',nul,\$91,\$92,\$93,\$94,\$95,\$96
 BE54 949596
 BE57 9798999A00 fcc \$97,\$98,\$99,\$9a,nul,\$03
 BE5C 03
 BE5D 3738392D34 tnmlock fcc '7','8','9','-','4','5','6','+'

DE6502KENNER DOS65 CORNER

```
BE62 35362B
BE65 313233302E      fcc      '1','2','3','0','.'
BE6A 00              tstnd fcc      0      Initieele waarde is 0 (alles uit)
BE6B                tmp      res      1
      A000            end      ibm
```

```
; File      IBMEDDCMD.MAC
;
; Programma  EDD
;
; Function   Editor overlayer voor het IBM toetsenbord
;
; Door       Ad Brouwer en Erwin Visschedijk
;
; Datum      mei 1984, 16 oktober 1986
;
      0600      org      $600

0600      ibmeddcmd
0600 04      setlu fcc      4      scroll naar beneden pos
0601 0D      fcc      13      centrum regel
0602 15      fcc      21      scroll naar boven pos
0603 14      fcc      20      aantal regels om te scrollen

0604 80      fcc      $80      default overschrijf/insert mode
0605 00      fcc      0      default wraparound flag
0606 50      fcc      80      maximaal aantal tekens op een regel

0607 0000000000      fcc      0,0,0,0,0,0,0,0,0 reserved
060C 00000000

0610 00080A000C conky fcc      0,8,$a,0,$c,0,0,0 toegestane controle karakters
0615 000000
0618 1B00000000      fcc      $1b,0,0,0,0,$12,
061D 12

061E 0911192129 tabtb fcc      9,17,25,33,41,49,57,65 default tab posities
0623 313941
0626 4900000000      fcc      73,0,0,0,0,0,0,0
062B 000000

062E 00000000 funstr fcc      0,0,0,0      functie toets string
0632 1B      seckey fcc      $1b      <esc> second key
0633 11      repkey fcc      $11      ^Q herhaal laatste commando
0634 8A      comkey fcc      $8a      F10 verlaat edit mode
0635 00      comopt fcc      0      geen tweede verlaat toets
0636 4D      mackey fcc      'M'      2de M macro toets
0637 80      macopt fcc      $80      na de tweede toets
```

DE6502 KENNER DOS65 CORNER

0638	0000000000	fcc	0,0,0,0,0,0	gereserveerd	
063D	00				
	;direct				
063E	A400	functb	fcc	\$a4,0	links
0640	A602		fcc	\$a6,02	rechts
0642	A204		fcc	\$a2,04	beneden
0644	A806		fcc	\$a8,06	boven
0646	0920		fcc	\$09,32	^I tab
0648	161C		fcc	\$16,28	^V controle karakter insert
064A	1022		fcc	\$10,34	^P spring tab posities
064C	0F24		fcc	\$0f,36	^O spring tab posities terug
064E	0D1E		fcc	\$0d,30	<ret> splits regel
0650	123A		fcc	\$12,58	^R reprint scherm (oude regel)
0652	B608		fcc	\$b6,08	woord vooruit
0654	B40A		fcc	\$b4,10	woord terug
0656	A10E		fcc	\$a1,14	einde regel
0658	A70C		fcc	\$a7,12	begin regel
065A	A310		fcc	\$a3,16	scherm vooruit
065C	A912		fcc	\$a9,18	scherm terug
065E	AA28		fcc	\$aa,40	delete onder de cursor
0660	7F30		fcc	\$7f,48	delete voor de cursor
0662	022A		fcc	\$02,42	^B delete woord
0664	0E2C		fcc	\$0e,44	^N delete tot eol
0666	156E		fcc	\$15,110	^U regel naar de delete buffer
0668	8160		fcc	\$81,96	F1 start selecteren
066A	823C		fcc	\$82,60	F2 insert paste-buffer
066C	B714		fcc	\$b7,20	ga naar begin van file
066E	B116		fcc	\$b1,22	ga naar einde van file
0670	8354		fcc	\$83,84	F3 def zoek string en zoekt vw
0672	9358		fcc	\$93,88	shift F3 zoekt voorwaards
0674	844E		fcc	\$84,78	F4 def zoek en vervang string
0676	945C		fcc	\$94,92	shift F4 verv en zoekt voorwaards
0678	A046		fcc	\$a0,70	Ins set insert mode
067A	B048		fcc	\$b0,72	shift ins set overschrijf mode
067C	0C1A		fcc	\$0c,26	^L insert (form feed)
067E	00		fcc	0	beeindig normaal
	;commando				
067F	00		fcc	0	
	;second				
0680	5570		fcc	'U',112	2de U ins regel uit delete buffer
0682	4818		fcc	'H',24	2de H centreer huidige regel
0684	5714		fcc	'W',20	2de W ga naar begin van de file
0686	5A16		fcc	'Z',22	2de Z ga naar einde van de file
0688	4936		fcc	'I',54	2de I Insert regel
068A	4A38		fcc	'J',56	2de J join regels
068C	2E2A		fcc	'.',42	2de . delete woord
068E	2F2C		fcc	'/',44	2de / delete rest van de regel
0690	7C2E		fcc	' ',46	2de delete tot einde file

DE6502 KENNER DOS65 CORNER

0692 2C32	fcc	'',50	2de , delete woord terug
0694 3F34	fcc	'?',52	2de ? delete tot begin file
0696 4F4E	fcc	'O',78	2de O def zoek- en vervang-string
0698 5050	fcc	'P',80	2de P verw zoek- door ,,
069A 4C52	fcc	'L',82	2de L vervang zoek- door ,,
069C 4654	fcc	'F',84	2de F def zoek-string en zoek vw
069E 4156	fcc	'A',86	2de A ,, terugwaards
06A0 3A58	fcc	':',88	2de : zoek vw
06A2 3B5A	fcc	';',90	2de ; zoek tw
06A4 2A5C	fcc	'*',92	2de * vervang en zoek vw
06A6 2B5E	fcc	+',94	2de + ,, tw
06A8 423E	fcc	'B',62	2de B definieer macro start
06AA 4E40	fcc	'N',64	2de N definieer macro einde
06AC 5442	fcc	'T',66	2de T teken positie
06AE 5944	fcc	'Y',68	2de Y spring naar teken
06B0 5E3C	fcc	'^',60	2de ^ insert paste-buffer
06B2 5B60	fcc	'[',96	2de [start selecteren
06B4 514A	fcc	'Q',74	2de Q type info over de tekstfile
06B6 434C	fcc	'C',76	2de C start commando regel
06B8 00	fcc	0	einde second normaal
; select direct			
06B9 A400	fcc	\$a4,0	links
06BB A602	fcc	\$a6,02	rechts
06BD A204	fcc	\$a2,04	beneden
06BF A806	fcc	\$a8,06	boven
06C1 B608	fcc	\$b6,08	woord voorwaards
06C3 B40A	fcc	\$b4,10	woord terug
06C5 A10E	fcc	\$a1,14	einde regel
06C7 A70C	fcc	\$a7,12	begin regel
06C9 9166	fcc	\$91,102	shift F1 plaats in paste-buffer
06CB 9268	fcc	\$92,104	shift F2 voeg toe aan paste-buffer
06CD 1262	fcc	\$12,98	^R breek selectie mode af
06CF 00	fcc	0	einde selectie mode
; select commando			
06D0 00	fcc	0	
; select second			
06D1 4876	fcc	'H',118	2de H verander zaak
06D3 4678	fcc	'F',120	2de F afbreken tot recher kantlijn
06D5 537A	fcc	'S',122	2de S regel uitvullen (spaties)
06D7 447C	fcc	'D',124	2de D delete overtollige spaties
06D9 5C68	fcc	'\\',104	2de \ voeg aan de paste-buffer toe
06DB 7C64	fcc	' ',100	2de verwijder het geselecteerde
06DD 514A	fcc	'Q',74	2de Q typ info over de textfile
06DF 434C	fcc	'C',76	2de C start commando regel
06E1 00	fcc	0	einde second selectie
0600	end	ibmeddcmd	

Errors detected: 0

Het fijne van HELP.

Door : Erwin Visschedijk.

Op de systeemschijf van DOS65 staat de utility HELP. Als dit commando wordt aangeroepen met als parameter een van de DOS65 commando's (bv. 'help type') dan verschijnt er een verhaal over het gebruik van dat commando. Als alleen 'help' wordt ingetypt dan verschijnt een overzicht van alle tot dan toe bekende DOS65 commando's. Als dan het gewenste commando wordt ingetypt, dan verschijnt hierover de informatie op het beeldscherm. De tekst die op het beeldscherm verschijnt staat eigenlijk in het commando zelf en wordt door het commando help opgezocht in het gevraagde commando.

Als men zelf een utility schrijft, is het ook mogelijk hierin een 'help' gedeelte op te nemen. Het is dan mogelijk met het help commando de 'help-tekst' op het beeldscherm te zetten. Het is vooralsnog niet mogelijk de naam van dat commando in de lijst te laten opnemen van het help commando zelf.

Men gaat als volgt te werk om 'help' zo gek te krijgen informatie te geven over het zelf gemaakte commando.

- Zet voorin het programma een jump over de nu volgende tekst naar het eigenlijke begin van het programma.
- Zet 4 bytes op deze plaats die een label vormen waarnaar het commando help naar kan zoeken. Dit label is 'HELP' waarvan de meest significante bits per letter hoog zijn. Er komt dus te staan \$c8,\$c5,\$cc,\$d0.
- Dan volgen er drie bytes die wel aanwezig moeten zijn maar die niet altijd gebruikt hoeven te worden door de gebruiker. Wil men namelijk vanuit het commando zelf de help-tekst ook op het beeldscherm kunnen zetten, dan komen hier de drie bytes te staan die een jump subroutine naar PRINT STRING tot gevolg hebben, dus 203BC0.

Wil men niet vanuit het commando zelf deze tekst ook kunnen printen, zet hier dan 3 dummy bytes neer bv. \$4c,\$4c,\$4c.

- Nu volgt de eigenlijke tekst die men wil weergeven. Om een uniforme beeldschermopmaak te krijgen worden de volgende zaken, ook in deze volgorde, van het commando beschreven. Bekijk bv. de help-teksten van de commando's TYPE, PRINT en RS232.

- Een regel met de beschrijving van het commando.

- Een regel die begint met 'Syntax :' waarin de syntax van dit commando wordt gedefinieerd. Optionele zaken uit de syntax specificatie worden voorafgegaan door een [en afgesloten door een]. Opties als -CELMN bij TYPE staan altijd tussen haken. Een parameter die optioneel is staat ook tussen haken. (LOAD)

- Dan volgt een regel die begint met 'Options :' waarin de eventuele opties beschreven worden. Zijn er geen opties dan staat hier 'No options.'

- Als voor het commando een afkorting bestaat die zelf gemaakt kan worden (zie DOS65 manual pag. 32,33), dan wordt deze abbreviation op deze regel als volgt vermeld:

- 'Abbreviation : '. Is er geen afkorting, dan staat hier 'No abbreviation.'

- Als laatste kan er nog een voorbeeld gegeven worden.

- Sluit de complete tekst-string af met een nul byte: \$00.

Hier volgt een assembler voorbeeld.
 \r is een return in de assembler.

```

      lib DVAR ;Hierin staat print
      org $a000

vbeeld
jmp start

      fcc $c8, $c5, $cc, $d0
prhelptxt
jsr print ;Print text
      ;until $00
      fcc '\rFunctie beschrijving.'
      fcc '\rSyntax : VBEELD [-AB]'
      fcc '\rOptions : -A : blabla.'
      fcc '\r          -B : blabla.'
      fcc '\rAbbreviation : VB'
      fcc '\rExample : VBEELD -A'
      fcc '\rGeeft een voorbeeld.\r'
      fcc $00

start
lda #00
enz.
  
```

Vraag en Aanbod.

Te koop:

Apple][/e (enhanced met:
 - Amberkleurige Apple monitor
 - GRAPPLE printerinterface met kabel
 - 80 kolomskaart met 64k RAM
 - Z80 kaart voor CP/M
 - 128k RAMkaart
 - FDC floppy disk controller
 - 2 Apple compatible slimline drives
 Totaalprijs: fl. 1450.-

Alsmede:

OKI microline 80 met tractorfeed
 Prijs fl. 450.-

Te bevragen bij:

A. Mueller
 Sinjeur Semeÿnstraat 78'
 Amsterdam

Due to a lack of Club activities during the summer, the Committee members of our '6502 Kenners' get the opportunity to travel abroad to inspect the equipment of the Club's foreign members and make sure that it does in fact contain a 6502 processor.

I had the pleasure of being inspected by Erwin and Erna Visschedijk. As computers and their operators tend to overheat here during the hot season, I had my system installed in a cooler place.

Unfortunately the picture does not show Erna Visschedijk. As she was not dressed according to 6502 fashion, she had to stay at the other side of the pool where she was generating IRQ waves.

Conrad Kleipool, Cogolin, France.

DE6502KENNER DOS65 CORNER

TERMINALPROGRAMMA.

Dit terminalprogramma, geschreven in DOS65 basic V2.00, maakt het mogelijk voor mensen die nog geen communicatieprogramma bezitten voor hun modem, om toch contact te leggen met een Fido, bijvoorbeeld de clubfido. Starten op de normale wijze met RUN. Stoppen kan met het apestaartsymbool "\$".

```
1 REM Bram de Bruine terminal.
10 POKE &E133,&0016 :REM Init acia to 300/300
20 POKE &E132,&0005
25 I=0:P=&A000 :REM Poke acia irqroutine in memory
30 READ K
40 POKE P+I,K:I=I+1:IF K<>&00FF THEN 30
50 GOTO 90 :REM Next data contains acia irqroutine
60 DATA 0,0,96,120,173,49,225,41,8,240,8,173,48,225,141,0
70 DATA 160,88,96,173,1,160,240,8,141,48,225,169,0,141
80 DATA 1,160,88,96,255
90 POKE &E76C,&0002:POKE&E76D,&00A0 :REM Swap irq vector
95 PRINTCHR$(12):CURSOR TO 1,23:PRINT"TERMINAL 300/300
Baud":PRINT:PRINT"TERM>";
100 RB=PEEK(P)
110 IF RB<>0 THEN PRINTCHR$(RB);:POKEP,0:REM Anything received, then print
120 I$="":GETI$
130 IF I$<>""THEN POKEP+1,ASC(I$) :REM Key pressed, then transmit
140 IF I$<>"$"THEN GOTO 100
150 POKE&E76C,&0027:POKE&E76D,&00F3:PRINT:PRINT"EXIT TERMINAL":END
```

Toelichting: De regels 10 en 20 programmeren de ACIA. Regel 30-80 bevatten de data voor een machinecode IRQroutine, die in het geheugen word gepoked. Het eerste byte (P) fungeert als ontvangstbuffer. P+1 is het zendbuffer.

Regel 90 laat de interruptvector naar bovengenoemde IRQroutine wijzen. De regels 100-150 bevatten het werkelijke terminalgedeelte. Als het ontvangstbuffer niet leeg is (RB <> 0), wordt het ontvangen karakter geprint.

Is RB=0 dan wordt gekeken of er een toets is ingedrukt. Is dit het geval, dan wordt de toetscode via de RS232 poort verzonden naar het modem.

BUGS COMMUNICATION-65 V2.2

In viditel en astrid V2.2 zitten de volgende fouten:

1. Breektoets is niet te wijzigen met MCONFIG.
2. Bij ASCII-upload in half-duplexmode wordt de data niet geprint. (Alleen astrid)

ad. 1.

Omdat het definieren van een breektoets in de regel een eenmalige zaak is, kan men die het beste als volgt wijzigen:

VIDITEL	ASTRID
KBRK EQU \$1844	KBRK EQU \$18A4
Zet met MON de gewenste waarde	
op deze locatie. (bv \$04 voor ^D)	

DE 6502 KENNER DOS65 CORNER

MON

\$ 1844

1844 04

Q

Save -ab s:VIDITEL 1844,1844

MON

\$ 18A4

18A4 04

Q

Save -ab s:ASTRID 18A4,18A4

Hobbyisten, die de breektoets ongewijzigd op ESC laten staan hoeven dit niet te doen.

ad. 2

Daar half-duplex bedrijf zelden wordt gebruikt, en de data wel correct naar het modem wordt verzonden, heeft deze bug het gevolg dat men niet zo comfortabel werkt. (Geen data op het scherm). Voor de meesten zal het niet noodzakelijk zijn deze bug te elimineren.

Bij een volgende versie zullen deze fouten verholpen zijn. Indien u bugs (of ongemakken) ontdekt, laat het a.u.b. weten!

COMMUNICATIEPAKKET V2.2

Voor DOS65 is een compleet communicatiepakket beschikbaar, bestaande uit:

- Communication-65 (astrid), bedoeld voor communicatie met fido's.
- Viditel-65, speciaal ontworpen voor viditel databanken. (Bv Comnet, Elektuur)
- Configuratieprogramma
- Manuals
- Helputilities

De software is te bestellen bij de DOS65 software coördinator.

Verantwoording Auteurs De 6502 Kenner 52.

In de laatste 6502 Kenner hebben we verzuimd de namen van de auteurs van een aantal artikelen te vermelden. Omdat hiernaer gevraagd werd op de ledenvergadering maken we dat alsnog in orde. Hier zijn ze:

De 6502 Kenners gaan de lucht in
DOS65, laatste nieuws
Subdirectories (pagina 16)
Elektuur keyboard (pagina 16)
Trage printerspooler
Software (pagina 23)
Manuals (pagina 23)
Hardware (pagina 23)
De SmartWatch: 'n slim klokje
Tips, of leve de Taiwan-klonen!
Nieuw van Acorn: de Archimedes
Nieuwe chips van GTE
65C02 Tip(je)

Nico de Vries

Gert Klein
Erwin Visschedijk
Erwin Visschedijk
Erwin Visschedijk
Erwin Visschedijk
Erwin Visschedijk
Erwin Visschedijk
Erwin Visschedijk
Nico de Vries
Nico de Vries
Adri Hankel
Adri Hankel
Nico de Vries

DE6502KENNER DOS65 CORNER

```

4  ;*****
5  ;* SEARCH [-FLNTU] FILE STRING
6  ;*
7  ;* New DOS65 command to search file(s) for a string *
8  ;* A.Megens, august 1987      (c) DE 6502 KENNER *
9  ;*****
10 org      $a000
11 cr       equ      13
12 tab      equ      9
13 ulmask   equ      %01011111      ;upper/lowercase mask
14 cbp      equ      $fc             ;string pointer
15 mode     equ      $ff
16 calpoin  equ      $c297           ;compute pointer
17 inbuf    equ      $aa00           ;inputbuffer
18 setfiln  equ      $d09f           ;define file name
19 prfile   equ      $d0bd           ;print file name
20 open     equ      $d03f           ;open file
21 sread    equ      $d000           ;read single char.
22 close    equ      $d048           ;close file
23 ermes    equ      $d0b7           ;print error message
24 namb     equ      $abe0           ;file spec. buffer
25 inchar   equ      $c020           ;get key in A
26 prchar   equ      $c023           ;print char. in A
27 hexout   equ      $c038           ;print A in hex
28 print    equ      $c03b           ;print string until 0
29 crlf     equ      $c02f           ;print crlf <newline>
30 ;
31 start    jmp      search          ;start address
32 ;
33 ; enables short view of possibilities
34 ; with the DOS "HELP SEARCH" command
35 ;
36 info     fcc      $c8,$c5,$cc,$d0,'LLL' ;HELP label
37 info     fcc      cr
38 info     fcc      'Function: search file(s) for string.',cr
39 info     fcc      'Syntax : SEARCH [-FLNTU] file(s) string.',cr
40 info     fcc      'Options : -F : Do not print filename(s).',cr
41 info     fcc      '        -L : Do not print matched line(s).',cr
42 info     fcc      '        -N : Do not print line numbers.',cr
43 info     fcc      '        -W : Wait after start to insert diskettes.',cr
44 info     fcc      '        -U : Ignore upper/lowercase',cr
45 info     fcc      'Abbreviation : SE',cr
46 info     fcc      'Wild card characters are allowed in the source filespec.',cr
47 info     fcc      'String may contain control codes or several words',cr,cr
48 info     fcc      'Examples : SEARCH filename1,filename2 print',cr
49 info     fcc      'search 2 files for occurrence of string print',cr
50 info     fcc      'SEARCH -u drv:ldir\j*.mac test',cr
51 info     fcc      'check all *.mac files on specified drive for occurrence of string test',cr
52 info     fcc      'or string TEST',cr
53 info     fcc      0
54 ;
55 ; Search <-options> <file> <string>
56 ;
57 search   lda      #0
58 search   tax
59 clropt   sta      opend,x          ;clear options
60 search   inx
61 search   cpx      #opend-options
62 search   bne      clropt
63 search   lda      #inbuf>>8       ;point to start of inputbuffer
64 search   ldy      #inbuf&255
65 search   sta      cbp+1
66 search   sty      cbp
67 search   jsr      nextpar          ;point to first parameter <filename/options>
68 search   bcc      cont            ;ok, continue
69 nofile   lda      #$12            ;else filename missing
70 opterr   sec
71 lerr     jmp      error
72 ;
73 ;
74 ; check options
75 ;
76 cont     ldy      #0
77 cont     lda      [cbp],y          ;check for options
78 cont     cmp      #
79 cont     bne      defile           ;no options, define filename
80 getopt   iny
81 getopt   lda      [cbp],y          ;get options
82 getopt   cmp      #
83 getopt   beq      pfile           ;reached end of optionfield?
84 getopt   ;yes, point to filename

```

DE6502 KENNER DOS65 CORNER

```

A2AF C9 0D      84      cmp      #cr      ;reached EOL?
A2B1 F0 E7      85      beq      nofile      ;then no filename given
A2B3 29 5F      86      and      #ulmask      ;accept upper/lowercase
A2B5 A2 00      87      ldx      #0
A2B7 DD D3A4    88      cmp      options,x      ;check option table
A2BA F0 0A      89      beq      enable      ;enable this one
A2BC E8         90      inx
A2BD E0 05      91      cpx      #opend-options ;all options checked?
A2BF D0 F6      92      bne      sopt      ;no, try next
A2C1 A9 15      93      lda      #15      ;else 'Option error'
A2C3 4C 9CA2    94      jmp      opterr
A2C6 9D DBA4    95      enable sta opend,x      ;set option flag
A2C9 4C ABA2    96      jmp      getopt      ;and get next option
97
98      ; get file definition
99
A2CC 20 ABA4    100     pfile   jsr      wfnonsp      ;search filename
A2CF B0 C9      101     bcs      nofile      ;not found
A2D1 AD DAA4    102     defile  lda      waitflg      ;check -W option
A2D4 F0 1E      103     beq      10,f      ;not set, continue
A2D6 20 3BC0    104     jsr      print      ;else give opportunity to swap diskettes
A2D9 496E736572 105     fcc      'Insert diskette....',0
A2EE 20 20C0    106     jsr      inchar      ;wait for key
A2F1 20 2FC0    107     jsr      crlf
A2F4 A5 FD      108     10      lda      cbp+1
A2F6 A4 FC      109     ldy      cbp
A2F8 20 9FD0    110     jsr      setfiln      ;define file-name
A2FB B0 A0      111     bcs      lerr      ;error in name
A2FD 20         112     txa
A2FE BD E0AB    113     sta      namb
A301 A5 FD      114     lda      cbp+1
A303 A4 FC      115     ldy      cbp
A305 A2 81      116     ldx      #81      ;open file for ASCII reading
A307 20 3FD0    117     jsr      open
A30A B0 91      118     bcs      lerr      ;error opening file
A30C BE D1A4    119     stx      fmode
120
121      ; get searchstring
122
A30F 20 9BA4    123     jsr      nextpar      ;point to next parameter <searchstring>
A312 90 1C      124     bcc      mloop      ;start search
A314 20 3BC0    125     jsr      print
A317 5365617263 126     fcc      'Searchstring missing',cr,0
A320 4C BEA4    127     jmp      xerror
128
129      ; search opened file
130
A330 20 3BC0    131     mloop   jsr      print
A333 2A2A2A2A2A 132     fcc      '*****',cr,0
A335 AD DBA4    133     lda      fileflg      ;print filename?
A336 D0 11      134     bne      11,f      ;no, skip it
A338 20 3BC0    135     jsr      print
A33B 46696C653A 136     fcc      'File: ',0
A362 38         137     sec      ;show current file
A363 20 BDD0    138     jsr      pfile      ;with drive spec.
A366 20 2FC0    139     jsr      crlf
A369 A9 00      140     11      lda      #0      ;reset line counter
A36B BD CAA4    141     sta      linecnt
A36E BD DBA4    142     sta      linecnt+1
A371 BD CCA4    143     sta      linecnt+2
A374 BD D2A4    144     sta      match
145
146      ; get one line in linebuf
147
A377 A0 00      148     rline   ldy      #0      ;read one line from file
A379 BC CDA4    149     loop    sty      ysav
A37C AE D1A4    150     ldx      fmode
A37F 20 00D0    151     jsr      sread      ;read single char.
A382 B0 76      152     bcs      lbr      ;end_of_file
A384 AC CDA4    153     ldy      ysav
A387 99 DBA4    154     sta      linebuf,y
A38A C8         155     iny
A38B C9 0D      156     cmp      #cr      ;CR?
A38D D0 EA      157     bne      loop      ;no, get next char
158
159      ; check this line for matched strings
160
A38F AD CAA4    161     nline   lda      linecnt      ;update line counter
A392 18         162     clc
A393 FB         163     sed
A394 69 01      164     adc      #1

```

DE6502 KENNER DOS65 CORNER

```

A396 BD CAA4      165      sta      linecnt
A399 AD CBA4      166      lda      linecnt+1
A39C 69 00         167      adc      #0
A39E BD CBA4      168      sta      linecnt+1
A3A1 AD CCA4      169      lda      linecnt+2
A3A4 69 00         170      adc      #0
A3A6 BD CCA4      171      sta      linecnt+2
A3A9 D8           172      cld
A3AA A2 00         173      ldx      #0
A3AC BD DDA4      174      sloop1  lda      linebuf,x      ;get char. from line buffer
A3AF C9 0D         175      cmp      #cr      ;reached end?
A3B1 F0 44         176      beq      rnext      ;yes, read next line
A3B3 BE DDA4      177      stx      xpos
A3B6 A0 00         178      ldy      #0
A3B8 B1 FC         179      sloop2  lda      [cbp],y      ;get char. from searchstring
A3BA C9 0D         180      cmp      #cr      ;if EOL then matched!
A3BC F0 3F         181      beq      found
A3BE 48           182      pha
A3BF BD DDA4      183      lda      linebuf,x
A3C2 BD CEA4      184      sta      asav
A3C5 68           185      pla
A3C6 BE CFA4      186      stx      xsav
A3C9 AE D9A4      187      ldx      caseflg      ;ignore upper and lowercase?
A3CC F0 17         188      beq      check      ;no, check the way it is
A3CE C9 41         189      cmp      #'A
A3D0 90 13         190      bcc      check      ;also digits and controlchar.
A3D2 29 5F         191      and      #ulmask      ;else convert to uppercase
A3D4 48           192      pha
A3D5 AE CFA4      193      ldx      xsav
A3D8 BD DDA4      194      lda      linebuf,x      ;buffer too
A3DB C9 41         195      cmp      #'A
A3DD 90 02         196      bcc      6.f
A3DF 29 5F         197      and      #ulmask
A3E1 BD CEA4      198      6      sta      asav
A3E4 68           199      pla
A3E5 AE CFA4      200      check  ldx      xsav
A3E8 CD CEA4      201      cmp      asav      ;compare buffer and string
A3EB D0 04         202      bne      nextch      ;not matched, try next in buffer
A3ED E8           203      inx      ;else point to next char. in buffer
A3EE C8           204      iny      ;and searchstring
A3EF D0 C7         205      bne      sloop2
A3F1 AE DDA4      206      nextch  ldx      xpos
A3F4 E8           207      inx      ;next char. in linebuffer
A3F5 D0 B5         208      bne      sloop1
A3F7 4C 77A3      209      rnext  jmp      rline      ;read next line of file
A3FA 4C 42A4      210      lbr   jmp      nfile      ;extend branch, open next file
211
212      ; -----
213      ; matched string found, show it
214      ; -----
A3FD A9 01         215      found  lda      #1      ;a matched string is found
A3FF BD D2A4      216      sta      match
A402 AD DCA4      217      lda      numflg      ;print line number?
A405 D0 21         218      bne      prline      ;no, skip this part
A407 20 3BC0      219      jsr      print
A40A 4C 67E653A   220      fcc      'Line: ',0      ;print line number
A411 AD CCA4      221      lda      linecnt+2
A414 20 BDA4      222      jsr      prnum
A417 AD CBA4      223      lda      linecnt+1
A41A 20 BDA4      224      jsr      prnum
A41D AD CAA4      225      lda      linecnt
A420 20 3BC0      226      jsr      hexout
A423 A9 09         227      lda      #tab
A425 20 23C0      228      jsr      prchar
A428 AD DBA4      229      prline  lda      lineflg      ;print line?
A42B D0 0F         230      bne      pdone      ;no, skip this part
A42D A0 00         231      ldy      #0
A42F B9 DDA4      232      ploop  lda      linebuf,y
A432 20 23C0      233      jsr      prchar
A435 C9 0D         234      cmp      #cr
A437 F0 03         235      beq      pdone
A439 C8           236      iny
A43A D0 F3         237      bne      ploop
A43C 20 2FC0      238      pdone  jsr      crlf
A43F 4C 77A3      239      jmp      rline      ;and read next line
240
241      ; -----
242      ; EOF detected, open next file
243      ; -----
A442 20 4BD0      243      nfile  jsr      close      ;close current file
A445 AD D2A4      244      lda      match
A448 D0 1F         245      bne      1.f

```

DE6502KENNER DOS65 CORNER

```

A44A 20 3BC0      246      jsr      print
A44D 4E6F206D61  247      fcc      'No matched string(s) found',cr,0
A469 E6 FF        248      1      inc      mode
A46B A0 00        249      ldy      #0
A46D B1 FC        250      lda      [cbp],y
A46F 8D CEA4      251      sta      asav
A472 A9 0D        252      lda      #cr          ;put temp. EOL at start of searchstring
A474 91 FC        253      sta      [cbp],y
A476 A9 FA        254      lda      #fa          ;next file
A478 A2 B1        255      ldx      #B1          ;open file for ASCII reading
A47A 20 3FD0      256      jsr      open
A47D 48          257      pha
A47E A0 00        258      ldy      #0
A480 AD CEA4      259      lda      asav          ;restore searchstring
A483 91 FC        260      sta      [cbp],y
A485 68          261      pla
A486 B0 0D        262      bcs      exit          ;error opening next file, return to DOS
A488 8E D1A4      263      stx      fmode
A48B 4C 30A3      264      jmp      mloop          ;search this file
A48E 20 4BD0      265      ;
A491 20 B7D0      266      xerror jsr      close          ;close file
A494 60          267      error jsr      ermes          ;print error
A495 C9 13        268      done rts          ;return to DOS
A497 F0 FB        269      exit  cmp      #B13
A499 D0 F6        270      beq      done          ;'file not found' error, then all files done
A499 D0 F6        271      bne      error          ;else other error occurred
A499 D0 F6        272      ;
A499 D0 F6        273      ;point to next parameter
A499 D0 F6        274      ;
A49B A0 FF        275      nextpar ldy      #-1          ;search next parameter
A49D C8          276      wfspace iny
A49E B1 FC        277      lda      [cbp],y          ;get char. from inputbuffer
A4A0 C9 0D        278      cmp      #cr
A4A2 F0 14        279      beq      parerr          ;if EOL parameter missing
A4A4 C9 20        280      cmp      #
A4A6 D0 F5        281      bne      wfspace          ;space?
A4A8 C8          282      wfonosp iny          ;no, try next
A4A9 B1 FC        283      lda      [cbp],y          ;skip spaces
A4AB C9 0D        284      cmp      #cr          ;get char. from inputbuffer
A4AD F0 09        285      beq      parerr          ;if EOL parameter missing
A4AF C9 20        286      cmp      #
A4B1 F0 F5        287      beq      wfonosp          ;space?
A4B3 20 97C2      288      jsr      calpoin          ;yes, try next
A4B6 18          289      clc          ;update pointer
A4B7 60          290      rts
A4B8 38          291      parerr sec
A4B9 60          292      rts
A4BA 84 FC        293      sty      cbp
A4BC 60          294      rts
A4BC 60          295      ;
A4BC 60          296      ;print linenumber, convert
A4BC 60          297      ;leading zero's to spaces
A4BC 60          298      ;
A4BD D0 08        299      prnum bne      prnum1
A4BF A9 20        300      lda      #
A4C1 20 23C0      301      jsr      prchar
A4C4 4C 23C0      302      jmp      prchar
A4C7 4C 36C0      303      prnum1 jmp      hexout
A4C7 4C 36C0      304      ;
A4C7 4C 36C0      305      ; variables and tables
A4C7 4C 36C0      306      ;
A4CA 000000      307      linecnt fcc      0,0,0          ;line counter
A4CD 00          308      ysav fcc      0
A4CE 00          309      asav fcc      0
A4CF 00          310      xsav fcc      0
A4D0 00          311      xpos fcc      0
A4D1 00          312      fmode fcc      0          ;save fd
A4D2 00          313      match fcc      0          ;match flag
A4D3 4655574C4E  314      options fcc      'FULNLN'          ;possible options
A4D8          315      opend equ      $          ;for every option a flag
A4D8 00          316      fileflg fcc      0          ;-F option
A4D9 00          317      caseflg fcc      0          ;-U option
A4DA 00          318      waitflg fcc      0          ;-W option
A4DB 00          319      lineflg fcc      0          ;-L option
A4DC 00          320      numflg fcc      0          ;-N option
A4DD          321      linebuf res      256          ;line buffer
A4DD          322      ;
A000          323      end      start

```

Errors detected: 0

Drive Steprate in DOS65

De steprate van een drive is de snelheid waarmee de kop van de ene track naar de volgende stapt. Het is de tijd tussen twee step-pulsen.

Default staat de steprate van de DOS65 drives op 12 ms. Dit is de snelheid die gekozen wordt door de boot routine. Daarna neemt de DOS van schijf het over en dan hangt het af van de boot die geïnstalleerd is welke steprate er genomen wordt (12, 6 of 3 ms).

Als men echter oudere drives op DOS65 wil aansluiten dan kan het zijn dat de steprate van 12 ms te snel is. Het is mogelijk zelfs 20 of 30 ms te kiezen. Als het niet de drive is van waaruit moet worden opgestart, dan kan men volstaan met alleen de DOS op schijf te wijzigen. Moet er echter van de trage drive worden opgestart, dan moet ook de eeprom (IO65) worden aangepast en omgeprogrammeerd.

Het installatie programma op de systeemschijf voorziet niet in een keuze van 20 of 30 ms steprate. Het een en ander moet dan zelf worden gewijzigd.

De 3 ms steprate wordt met een truuk uit de 6 ms gehaald. DOS65 schakelt dan softwarematig even over naar een 8 inch drive die een dubbele clock snelheid heeft. De floppy disk controller krijgt dan tijdens het steppen een dubbele clock snelheid, zodat de steprate verdubbeld wordt.

Er staan in de programmatuur twee waarden die moeten worden aangepast om de steprate te wijzigen. In de listings heten die REST en SEEK. Hieronder volgt een tabel voor de waarden die REST en SEEK moeten hebben voor de verschillende snelheden. De snelheden kunnen niet voor iedere drive afzonderlijk worden ingesteld.

	6ms	12ms	20ms	30ms
REST	08	09	0A	0B
SEEK	18	19	1A	1B

In de eeprom IO65 staat REST op adres FEF2 en staat SEEK op FEBF.

Om de systeemschijf aan te passen voor steprates van 20 of 30 ms moet het programma DISKDOCTOR gebruikt worden.

In DISKDOCTOR kan een track gekozen worden met het T commando en een sector met het S commando. In de nieuwere DISKDOCTOR's kunnen deze hexadecimaal worden ingegeven. In de oudere moet dat decimaal worden gedaan. De informatie op de schijf is ook hexadecimaal, dus de gebruikers van de oudere DD moeten de hex waarden omrekenen naar decimaal.

Men gaat als volgt te werk:

- Copieer eerst een systeemschijf om op te experimenteren. (Vergeet niet het BOOTLINK commando.) De file BOOT wordt gebruikt als DOS65 operating system en hierin staan de waarden die gewijzigd moeten worden.
- Start DISKDOCTOR op en kies de drive waarin de zojuist gecopieerde diskette zit.
- Ga naar track 0, sector 3. De laatste 2 bytes op de regel waar een filenaam staat geven aan op welke track en sector het TSL blok van die file staat.
- Ga naar de track en sector die aangegeven worden bij de file BOOT.
- Op deze sector staat vanaf adres \$20 per 2 bytes de track en sector nummers van de data blokken. Adres \$40 en \$41 geven de track en sector aan van het 17e data blok. Ga naar het 17e blok door de juiste track en sector te kiezen.
- Zoek in deze track naar A019 en A009. De A019 en A009 staan alleen in deze sector als de file BOOT gecopieerd is van de gedistribueerde systeemschijf als hierop nog geen installatie programma is losgelaten. Anders wordt namelijk de file BOOT overschreven door de inhoud van BOOTB (6ms) of BOOTC (3ms). BOOTA is de 12ms versie.
- Wijzig de 19 en de 09 volgens de tabel.
- Schrijf deze sector weer weg met het commando W.

Succes, Erwin Visschedijk.

DE 6502 KENNER

In den beginne.....en hoe het verder ging.

(Of: de rol van Commodore).

Door: N. de Vries

Het volgende nummer van dit blad zal het eerste nummer van de twaalfde jaargang zijn. Onwillekeurig denk je dan, zo rond de jaarwisseling, terug naar hoe het ooit eens was. Zo ook over onze club, de 6502, de KIM, de andere eerste machines. Daarom eens een verhaal over het begin. Voor diegenen die al tien jaar of langer lid zijn: leuk om te lezen misschien. Voor onze nieuwere leden: zo is het dus gekomen.....

MOS Technology.

In 1974 gebeurde er iets, dat waarschijnlijk iedere dag wel gebeurt: een bedrijf neemt een ander bedrijf over. Of preciezer: Commodore, fabrikant van rekenmachines en kantoormeubelen neemt de chipfabriek MOS Technology over, met als doel zelf chips voor haar rekenmachines te maken en minder afhankelijk van anderen te zijn.

MOS Technology maakte toen wat RAM- en ROM-geheugens, vrijwel allemaal second sources van andere fabrikanten, zoals Motorola en Intel. Het was (en is) een van de kleinere chipfabrieken. Een van de directeuren, Chuck Peddle genaamd hield zich ook bezig met microprocessors, en wel de 6800 van Motorola. Chuck kreeg het gevoel dat het beter kon en begon na te denken. Na enige tijd ontwierp hij een nieuwe microprocessor die wij allemaal kennen: de 6502.

Als uitgangspunt nam Chuck de 6800 die hij immers kende. De instructieset was naar zijn smaak te groot. Hij ontwierp een kleinere set, die echter wel dezelfde mogelijkheden had. De 6800 was verder voorzien van twee accu's, een 16 bit index register en een 16 bit stackpointer. Het viel Chuck op, dat

in veel gevallen 8 bits voor deze registers meer dan voldoende waren. De 6502 kreeg dan ook een strikte 8-bit architectuur met 1 accu. Om het verlies van een accu en de verkleining van de 16 bit index naar 8 bit een beetje goed te maken creëerde hij er een tweede index register Y bij. Ook de adressering kon verbeterd worden. Zo kreeg de 6502 indirecte adresseermodes (kunt u nog zonder?) die toendertijd zeer uniek waren. Later zouden de 6809 en de Z80 als enige 8-bit CPU's ook indirecte modes krijgen. Wat bleef van de 6800 was de businterface en het bijbehorende protocol en de pinning. Op die manier kon de 6502 gebruik maken van de reeds bestaande 6800-serie bouwstenen, waaronder het 6810 RAM, de 6820 PIA en de 6840 PTM. Deze feiten waren overigens voor Motorola aanleiding tot een proces, dat zij uiteindelijk verloren.

Een apart verhaal vormden de prestaties van de processor. In die tijd was 1 MHz zo ongeveer de enig praktische clocksnelheid omdat geheugens domweg niet sneller waren. Prestatiewinst moest dus komen uit een zo klein mogelijk aantal clockcycli per instructie. De 6502 kreeg een zogenaamde pipe-line structuur. In een dergelijke structuur doet de CPU in principe steeds meer dan 1 ding tegelijk. Een voorbeeld: terwijl de instructiedecoder het opgehaalde opcodebyte decodeert, haalt de busbesturing al vast het volgende byte op dat mogelijk de operand of de volgende opcode is. Op die manier bespaart men clockcycli. Dit verklaart bijvoorbeeld waarom JMP en JSR relatief veel cycles vereisen: de pipe-line faalt hierbij zodat er tenminste 1 extra geheugencyclus nodig is. Dankzij de pipe-line is de 6502 een opvallend snelle CPU geworden. Hij is zelfs zo snel dat een 4 MHz 6502 geen gek figuur slaat ten opzichte van 68000 en 8086 CPU's die op 4 of 6 MHz lopen!

Dankzij Chuck Peddle kreeg Commodore dus zijn eigen microprocessor, die in

ontwerperskringen voor enige opschudding zorgde. In die tijd hadden ontwerpers niet veel te kiezen: Intel maakte de 8080 en Motorola de 6800. De 6502 was dus een welkome aanvulling. Met deze drie microprocessors werd heel anders omgesprongen dan nu. Hogere programmeertalen waren nog niet beschikbaar, veel geheugen ook niet, en niemand had eigenlijk een idee wat de werkelijke mogelijkheden waren. Het gebruik van microprocessors bleef daarom in eerste instantie beperkt tot een aantal technen die in hobbykamertjes mini-systeempjes in elkaar prutsten. Dit leidde soms tot het uitbrengen van zo'n systeempje in bouwdoosvorm: de kit.

Bij MOS Technology was het al niet anders. De eerste kit die gemaakt werd rond de 6502 was de KIM (Dit betekent: Keyboard Input Monitor) en deze werd in 1975 door MOS Technology op de markt gebracht. De KIM zag er net zo uit als alle andere kits: een CPU (de 6502 op 1 MHz), wat geheugen (256 byte was heel gewoon, 1kbyte al een luxe), een nogal primitieve monitor in ROM en de noodzakelijke I/O. De I/O bestond uit een tweetal RRIOTs die ten dele gebruikt werden om het hexadecimale toetsenbord en de zes zevensegment displays aan te sturen. Verder was de KIM voorzien van een cassetteinterface om de programma's te kunnen bewaren. Op sommige KIMs is de invloed van Commodore waar te nemen: zij dragen het Commodore-embleem (zie bijvoorbeeld de aquarel op de oudere nummers).

Na de introductie van de KIM liep het storm. Er werden er duizenden verkocht: de markt was er kennelijk rijp voor. De kopers kwamen uit drie typische groepen: de industrie, die er kleine besturinkjes mee bouwde, het onderwijs, die er de hedendaagse schare computergekke mee opvoedde en de technisch geïnteresseerde hobbyist. De aantrekkingskracht was groot: men sluitte een voeding en een cassetterecorder aan en men heeft een hele echte computer! Niet alleen

de aantrekkingskracht was groot: ook de problemen. Een hele generatie technici werd plotsklaps geconfronteerd met iets heel nieuws: de microprocessor. Iedereen worstelde met in principe dezelfde problemen, veelal ontstaan uit dezelfde oorzaak: gebrek aan informatie en ervaring. Dit was een ideale voedingsbodem voor allerlei clubs en clubjes waarin van gedachten werd gewisseld over de nieuwe speeltjes. Overal ter wereld schoten de gebruikersclubs dan ook als paddestoelen uit de grond. Zo werd in Nederland een eerste computerclub opgericht door een aantal vooruitziende lieden: de KIM Gebruikers Club Nederland. Het clubblad van deze vereniging heeft u nu in handen. Het blad Radio Bulletin zorgde via allerlei leerzame artikelen voor een nog grotere populariteit van de KIM.

De ontwikkelingen stonden echter niet stil. Chuck Peddle had nog meer ideeën. De KIM en zijn broertjes waren allesbehalve gebruikersvriendelijk: geen kast, een losse voeding, een losse cassetterecorder, programmeren in machinetaal, en last but not least: een primitieve gebruikersinterface met klein hex display en het kleine toetsenbord. Het kon allemaal mooier. Het moest om te beginnen in 1 enkele kast. Dit was voor Commodore geen probleem: men had ruime ervaring met stalen kantoormeubelen. Het toetsenbord moest een schrijfmachine-indeling krijgen. Zo geschiedde. De displays werden vervangen door een heus TV-scherm. Ook voor het onvriendelijke programmeren in machinetaal was een oplossing. Bij een klein bedrijfje, dat de naam Microsoft droeg, had een 17-jarig jochie een BASIC-interpreter geschreven die op de 6502 liep. Al deze ingrediënten werden in een grote pot gekiept. Toen het gekookte gaar was, was het midden 1977 geworden. Het product heette:

De PET.

In die dagen was het beeld van een computer heel anders dan nu: computers, zo dacht de gewone man, vullen grote zalen en kosten zeer, zeer veel geld, zowel in aanschaf als in gebruik. Commodore introduceerde de PET (afkorting van: Personal Electronic Transactor, zegt niets over de kwaliteit van het apparaat!). Voor \$495 (toen ca. fl. 2200.-) kreeg je een complete computer in een kast die er futuristisch uitzag. De PET had 4 kbyte geheugen, standaard een BASIC interpreter met floating point, een scherm met een werkelijk uitstekend beeld van 25 regels met ieder 40 tekens en bezat verder standaard een ingebouwde cassette recorder die niet alleen snel was maar ook zeer betrouwbaar bleek. De gewone man kon hem kopen en gemakkelijk leren bedienen, mede dankzij de nog altijd niet overtroffen schermeditor.

De bom barstte. Commodore werd overspoeld met orders. De verkoop ging zelfs zo goed dat men niet eens tijd had om andere dingen te doen zoals goede documentatie schrijven, of een printer ontwikkelen of zelfs gebruikersvragen beantwoorden. Dit probleem was zo groot, dat men er tot in 1979 last van zou hebben.

Ongeveer tegelijkertijd was er een technisch iemand, die Steve Wozniak heette. Hij bezat een oude Volkswagenbus en de garage van zijn ouderlijk huis was zijn hobbykamer. In zijn vrije tijd bouwde Steve een 6502 computer. De machine was voorzien van een aantal speciale zaken: 16 kbyte dynamisch geheugen (zeer veel voor die tijd) dat met een zeer forse investering kon worden uitgebreid tot 48 kbyte, een geschakelde voeding, high-resolution graphics, en een aantal uitbreidingsslots waarop de 6502 bus (gedeeltelijk) beschikbaar was. Verder bezat de machine net als de PET een BASIC interpreter (weliswaar alleen integers) en 40 koloms video. Uniek in de Apple was de standaard aanwezige machinetaalmonitor, die nota bene ook nog kon disassembleren. In tegenstelling tot de PET, wiens toetsenbord duidelijk

Commodore's calculatorachtergrond verraadde, had Steve's machine een heus schrijfmachinetoetsenbord dat echter alleen hoofdletters kon produceren. Steve Wozniak noemde zijn machine de Apple. Net als Commodore is Apple heden ten dage een computerfabrikant die nog steeds meetelt.

Commodore.

Terug naar Commodore. Omdat men het zo druk had met het verkopen van PETs, bleven noodzakelijke dingen als een printer en een diskdrive (te) lang uit. Ook het verhelpen van de bugs in de ROMs van de PET duurde lang. In 1979, toen men de grote klap te boven begon te komen, verschenen eindelijk de langverwachte printer en de diskdrive. Tegelijkertijd werd de PET op de helling gezet. Er werd een volwaardig toetsenbord gemonteerd (de cassette recorder werd extern), terwijl er ook een vrijwel bugvrije ROMset verscheen, die naar het voorbeeld van Apple was uitgebreid met een machinetaal monitor. Ook werden de machines nu leverbaar met geheugens tot 32 kbyte. Voor het eerst kon er met de PET (ook Apple was inmiddels zover en introduceerde een DOS en drives) aan serieuze zaken gedacht worden zoals zakelijke toepassingen. Een tekstverwerker verscheen. De verkopen bleven stijgen, terwijl de prijzen nauwelijks daalden. De computer gebaseerd op de microprocessor had zijn intrede gedaan in het kantoor.

Er ontstond vraag naar machines met 80 koloms schermen, grotere diskdrives en snellere printers. In 1980 kwam Commodore uit met de 8032, die voorzien was van 80 koloms video met nog krachtiger edit-mogelijkheden. Deze machine was zodanig geprijsd en zo goed uitgedacht, dat de 8032 gedurende de VIJF jaar daarna de meest verkochte personal computer werd in Europa. Intussen werd de gewone man niet vergeten. Men had de technisch geïnteresseerde hobbyist al een PET verkocht en de kantoren een 8032. De

man in straat was nu aan de beurt.

In het najaar van 1981 verscheen de VIC-20. Er waren twee dingen nieuw aan deze computer: het was de eerste Commodore computer zonder scherm. Dat moest vanwege het tweede nieuwtje: kleur. De VIC-20 ontleende zijn naam aan de Video-Interface-Chip, die een kleurenbeeld van 25 regels van 22 karakters genereerde. De 22 werd afgerond naar 20. De VIC-20 was opgezet als spelletjescomputer pur sang: kleur, geluid, weinig geheugen en een cartridge poort. Als scherm kon de kleuren TV in de huiskamer worden benut. Door z'n aantrekkelijke prijs (ca. fl. 1000.-) en een grote reclame campagne werd het een succes. De VIC-20 was bewust beperkt gehouden: er moest een instap op lage niveau mogelijk zijn en er moest ruimte zijn voor een opvolger.

Die opvolger kwam er. Na iets meer dan een jaar verscheen de klapper van de eeuw: de Commodore 64, zo genoemd vanwege het feit dat deze machine 64 kbyte geheugen had. De 64 kon goedkoop in massa worden geproduceerd omdat MOS Technology (die inmiddels Commodore Semiconductor Group heette) al het moeilijke in een drietal speciaal voor de 64 gemaakte chips had gebakken: de VIC-II (een 6567) maakte het schitterende hi-res kleuren beeld (compleet met 8 afzonderlijk te definiëren en te bewegen objecten, de sprites) en zorgde en passant voor de (niet eenvoudige) besturing van de DRAMs. De tweede innovatie was de CIA (de 6526); een soort luxe VIA. De derde speciale chip was de 6581 SID: zo ongeveer een halve synthesizer die voor fascinerende geluidseffecten kan zorgen. De ontwikkelingskosten voor de 64 zijn zeer laag geweest: vrijwel alles stamde uit de VIC-20 terwijl deze machine op zijn beurt grotendeels stoelde op de tweede serie PETs. De verkopen daarentegen overtroffen de stoutste verwachtingen: Commodore begon weer aan dezelfde groeistuipen te lijden als in het begin. Het antwoord van de concurrentie kwam ook: MSX, met de

Japanners die immers nooit van de computerkoek hadden meegesnoept, voorop. De 64 is door de enorme aantallen die ervan zijn verkocht uitgegroeid tot een standaard: je kunt hem nog steeds kopen, zij het in een nieuw jasje.

De opvolger van de 64, de 128 maakte zijn verwachtingen niet meer waar: de markt was verzadigd geraakt, mede door dumptoestanden met de MSX en MSX-2 machines en de trucs van meneer Clive Sinclair met de ZX-81 en de Spectrum.

Vandaag.

Vandaag kun je nog steeds de invloeden van het begin aanwijzen. Zo wordt er nog altijd in machinetaal geprogrammeerd. De 6502 is nog steeds redelijk populair voor kleine besturingen: de KIM en later de Apple zijn hier verantwoordelijk voor omdat deze machines de 6502 introduceerden bij diegenen die nu in het management zitten en er hun ervaring met microprocessors mee opdeden. De andere 8-bit CPU's (behalve misschien de Z-80) zijn nu een langzame dood aan het sterven, of zijn al overleden zoals de 2650, de 1802 en de SC/MP.

Als je terug kijkt kun je zien dat IBM precies de goede politiek heeft gevolgd om de markt voor zich op te eisen: wacht tot er standards gaan ontstaan, combineer deze, en pas een modernere CPU toe. Het recept? Neem een goede BASIC, (die van Microsoft dus) combineer deze met een 1:1 kopie van de PET scherm editor, voorzie de machine van uitbreidingsslots in Apple-stijl, bouw het geheel op met standaardcomponenten die zich allang bewezen hebben, gebruik een operating system dat compatible is met het immens populaire CP/M en laat dit draaien op een redelijk moderne CPU van Intel, nota bene de uitvinders van de microprocessor, en wat krijg je? Juist, de IBM PC. En de Taiwanese maar kopiëren.....

DE6502 KENNER EC65 CORNER

```

0001 0000          .TITLE 'OCTOFATE ASSEMBLER FOR EC65/OCTOPUS V2.4'
0002 0000          ;===== LISTING START/STOP AND DELAY ===
0003 0000          ;===== FOR EC65/OCTOPUS COMPUTER =====
0004 0000          ;
0005 0000          ; G.A. PETERUSMA ----- LEERDAM ----- HOLLAND
0006 0000          ;
0007 0000          ;===== MODIFIED VERSION OF ELEKTOR'S =====
0008 0000          ;===== LISTING STOPPER =====
0009 0000          ;
0010 0000          ;ELEKTOR COMPUTING ISSUE 5 PAGE 80 DUTCH EDITION
0011 0000          ;
0012 0000          ;
0013 0000          ;*=$E10D
0014 E10D          VAIFR  *=$E101
0015 E101          VAPAD  *=$F000
0016 F000          VIDEO  *=$2325
0017 2325          KPDO   *=$F71D
0018 F71D          RECCHA *=$2311
0019 2311          OUT    *=$24B2
0020 24B2          ;
0021 24B2 2000F0 START JSR VIDEO
0022 24B5 AD0DE1     LDA VAIFR      ;KEY PRESSED ?
0023 24B8 2902      AND #02
0024 24BA D001      BNE CHECK
0025 24BC          ;
0026 24BC 60        BY    RTS        ;IF NOT, RETURN
0027 24BD          ;
0028 24BD AD01E1 CHECK LDA VAPAD    ;GET THE CHARACTER...
0029 24C0 2907      AND #07         ;... AND MASK IT
0030 24C2 C915      CMP #15         ;WAS IT FUNCTION KEY F2 ?
0031 24C4 F026      BEQ PRPDEL
0032 24C6 C911      CMP #11         ;WAS IT FUNCTION KEY F1 ?
0033 24C8 F008      BEQ PRPST
0034 24CA C903      CMP #03         ;WAS IT A BREAK ?
0035 24CC D0EE      BNE BY
0036 24CE 8D2523 ABORT STA KPDO
0037 24D1 60        RTS
0038 24D2          ;
0039 24D2 A9D7      PRPST LDA #D7    ;CHANGE OUTPUT BYTE TO
0040 24D4 8D1123     STA OUT        ;STOP ROUTINE
0041 24D7 60        RTS
0042 24D8          ;
0043 24D8 2000F0 STOP JSR VIDEO
0044 24DB C90A      CMP #0A         ;DO WE HAVE A LINEFEED ?
0045 24DD D0DD      BNE BY         ;IF NOT, RETURN
0046 24DF 201DF7 GETKEY JSR RECCHA
0047 24E2 C911      CMP #11         ;START AGAIN ?
0048 24E4 D0F9      BNE GETKEY
0049 24E6 A9B1      LDA #B1        ;RESTORE OUTPUT BYTE
0050 24E8 8D1123     STA OUT
0051 24EB 60        RTS
0052 24EC          ;
0053 24EC A9F1      PRPDEL LDA #F1   ; CHANGE OUTPUT BYTE TO
0054 24EE 8D1123     STA OUT        ;DELAY ROUTINE
0055 24F1 60        RTS
0056 24F2          ;
0057
0058 24F2 2000F0 DELAY JSR VIDEO

```

DE6502 KENNER EC65 CORNER

```

0059 24F5 AD0DE1      LDA VAIFR      ;KEY PRESSED ?
0060 24F8 2902        AND #$02
0061 24FA D003        BNE CONT
0062 24FC 4C0E25      JMP DEL      ;IF NOT, DELAY AGAIN
0063 24FF AD01E1 CONT  LDA VAPAD
0064 2502 297F        AND #$7F
0065 2504 C915        CMP #$15      ;FUNCTION KEY F2 ?
0066 2506 D005        BNE RETURN
0067 2508 A9B1        LDA #$B1      ;RESTORE OUTPUT BYTE
0068 250A 8D1123      STA OUT
0069 250D 60          RETURN RTS
0070 250E              ;
0071 250E A240        DEL LDX #$40    ;DELAY IME
0072 2510 A07F        LOAD LDY #$7F
0073 2512 88          DECY DEY
0074 2513 D0FD        BNE DECY
0075 2515 CA          DEX
0076 2516 D0F8        BNE LOAD
0077 2518 60          RTS
0078 2519              ;
0079 2519              ;-----
0080 2519              ;To use this routine
0081 2519              ;change address $2311 into $B1
0082 2519              ;F1 = Function key 1 or CTL-S
0083 2519              ;F2 = Function key 2 or CTL-U
0084 2519              ;BREAK = Break key or CTL-C
0085 2519              ;-----
0086 2519              .END

```

END OF ASSEMBLY

ERRORS DETECTED: 0000

<0000>

```

10 REM ***** PROGRAMM LINGLS *****
20 REM DIESES PROGRAMM LOEST LINEARE GLEICHUNGSSYSTEME
30 REM NACH DEM GAUSS-JORDAN ALGORITHMUS
40 REM VERÖFFENTLICHUNG IN DER FUNKSCHAU 1980, HEFT20/82
50 REM AUTOR: DIETER SMODE 18-12-1978
60 REM
70 REM AUF DEN EC-65 ANGEPA SST DURCH W.TIETSCH, MAERZ 1986
80 REM *****
90 :
100 :
110 T1=PEEK(2888):T2=PEEK(8722):POKE2888,0:POKE8722,0
120 DISK!"GO F32F":REM CLEAR SCREEN AND HOME CURSOR
130 DISK!"IO ,01:REM SCREEN ONLY OUTPUT
140 REM ALLOW <CR> ONLY INPUT --> ""
150 FORI=1TO5:PRINT:NEXTI
160 PRINTTAB(20)"*****"
170 PRINTTAB(20)"*
180 PRINTTAB(20)"*          Dieses Programm loest
190 PRINTTAB(20)"*
200 PRINTTAB(20)"*          LINEARE GLEICHUNGSSYSTEME
210 PRINTTAB(20)"*          ( bis zur Ordnung 15)
220 PRINTTAB(20)"*          und berechnet
230 PRINTTAB(20)"*          INVERSE MATRIZEN
240 PRINTTAB(20)"*
250 PRINTTAB(20)"*****"
260 PRINT:PRINTTAB(20)"Lineare Gleichungssysteme --> 1"
270 PRINTTAB(20)"Inverse Matrizenberechnung --> 2"
280 PRINTTAB(20)"Beende Programm durch --> <CR>"
290 PRINT:PRINTTAB(55);:INPUTW$
300 IFW$=""THEN1240
310 IFW$="1"THEN350
320 IFW$="2"THEN860
330 FORI=1TO2:PRINTCHR$(27);"5";:NEXTI:GOTO290
340 :

```

```

350 REM BERECHNUNG DES LINEAREN GLEICHUNGSSYSTEMES
360 DISK!"GO F32F":REM CLEAR SCREEN
370 PRINTTAB(20)"*** LINEARE GLEICHUNGSSYSTEME ***"
380 PRINTTAB(20)"-----"
390 PRINT:DISK!"IO ,01":REM SCREEN-OUTPUT ONLY
400 PRINTTAB(15)"Dieses Programm loest lineare Gleichungssysteme"
410 PRINTTAB(15)"nach der Methode des Gauss-Jordan-Algorithmus"
420 PRINTTAB(15)"Die maximale Anzahl der N der Spalten muss <16 sein!"
430 PRINT:PRINT:PRINTTAB(15)"Das lineare Gleichungssystem hat die ";
440 PRINT"folgende Form:";PRINT
450 PRINTTAB(15)"a11x1 + a12x2 + ... + a1n xn = a1"
460 PRINTTAB(15)"a21x1 + a22x2 + ... + a2n xn = a2"
470 PRINTTAB(15)"."
480 PRINTTAB(15)"."
490 PRINTTAB(15)"an1x1 + an2x2 + ... + ann xn = an"
500 FORI=1TO7:PRINT:NEXTI:PRINTTAB(15)"Weiter --> <CR>";:INPUTW$
510 DISK!"GO F32F":REM CLEAR SCREEN
520 PRINTTAB(15);:INPUT"Input/Output auf Drucker J/N ";W$
530 IFW$="J"THENDISK!"IO ,09"
540 PRINTCHR$(27);"3";
550 CLEAR:D=1:PRINTTAB(16);:INPUT"Ordnung des Gl.-Systems N = ";N
560 IFN=0ORN>15THENPRINTCHR$(27);"5";:GOTO550
570 PRINT:PRINT:N=N-1:DIMA(N,N+1)
580 PRINTTAB(15)"Gebe die Koeffizienten der Matrix ein"
590 PRINTTAB(15)"-----":PRINT
600 FORI=0TON:FORJ=0TON+1
610 IFJ=N+1THENPRINTTAB(35)"A (";I+1;") = ";:INPUTA(I,J):GOTO630
620 PRINTTAB(15)"A (";I+1;",";J+1;") = ";:INPUTA(I,J)
630 NEXTJ:PRINT:PRINT:NEXTI
640 PRINTTAB(15)"-----":PRINT
650 PRINTTAB(15)"Die Loesung des Gleichungssystems :":PRINT
660 PRINT:PRINT:FORK=0TON:IFR=NTHEN710
670 AB=ABS(A(K,K)):FORI=K+1TON:IFABS(A(I,K))<=ABTHEN700
680 AB=ABS(A(I,K)):D=-D
690 FORJ=KTON+1:Z=A(K,J):A(K,J)=A(I,J):A(I,J)=Z:NEXTJ
700 NEXTI
710 IFABS(A(K,K))<1E-7THEN820
720 FORI=0TON:IFI=KTHEN740
730 F=A(I,K)/A(K,K):FORJ=K+1TON+1:A(I,J)=A(I,J)-A(K,J)*F:NEXTJ
740 NEXTI,K:IFC<>0THEN1150
750 FORI=0TON:D=D*A(I,I):NEXTI
760 PRINTTAB(15)"Die Determinante Det (A) = ";D:PRINT
770 PRINTTAB(15)"Der Loesungsvektor ist :":PRINT
780 FORI=0TON:PRINTTAB(27)"X";I+1;"=";A(I,N+1)/A(I,I):NEXTI
790 PRINT
800 PRINTTAB(15)"-----":PRINT
810 PRINTTAB(15)"Weiter --> <CR>";:INPUTW$:GOTO120
820 PRINTTAB(15)"Das Gleichungssystem ist nicht eindeutig loesbar"
830 PRINTTAB(15)"A (";K+1;",";K+1;")";" verschwindet annaehrend!"
840 GOTO800
850 :
860 REM BERECHNUNG DER INVERSEN MATRIX
870 DISK!"GO F32F":REM CLEAR SCREEN
880 PRINTTAB(18)"*** MATRIZEN - INVERSIONEN ***"
890 PRINTTAB(18)"-----":PRINT
900 PRINT:DISK!"IO ,01":REM SCREEN-OUTPUT ONLY
910 PRINTTAB(15)"Dieses Programm berechnet die inverse Matrix"
920 PRINT:PRINTTAB(15)"Die Ordnung der Matrix muss <16 sein !!"
930 PRINTTAB(15)"Die Matrix hat die folgende Form:";PRINT:PRINT
940 PRINTTAB(20)"I d11 d12 ... d1n I"
950 PRINTTAB(20)"I d21 d22 ... d2n I"
960 PRINTTAB(20)"I . . . I"
970 PRINTTAB(20)"I . . . I"
980 PRINTTAB(20)"I . . . I"
990 PRINTTAB(20)"I dn1 dn2 ... dnn I"
1000 FORI=1TO7:PRINT:NEXTI:PRINTTAB(15)"Weiter --> <CR>";:INPUTW$
1010 DISK!"GO F32F":REM CLEAR SCREEN
1020 PRINTTAB(15);:INPUT"Input/Output auf Drucker J/N ";W$
1030 IFW$="J"THENDISK!"IO ,09"
1040 PRINTCHR$(27);"3";
1050 CLEAR:PRINTTAB(16);:INPUT"Ordnung des Gl.-Systems N = ";N
1060 IFN=0ORN>15THENPRINTCHR$(27);"5";:GOTO1050
1070 N=N-1:DIMA(N,N+1):DIMD(N,N+1)
1080 PRINTTAB(15)"Gebe die Koeffizienten der Matrix ein"
1090 PRINTTAB(15)"-----":PRINT
1100 FORI=0TON:FORJ=0TON
1110 PRINTTAB(15)"D (";I+1;",";J+1;") = ";:INPUTD(I,J)

```

```

1120 NEXTJ:PRINT:NEXTI
1130 FORI=OTON:FORJ=OTON:A(I,J)=D(I,J):NEXTJ:NEXTI
1140 J=N+1:FORI=OTON:A(I,J)=0:NEXTI:A(C,J)=1:C=C+1:GOTO660
1150 PRINTTAB(15)C;" Spalte":PRINT
1160 FORI=OTON:PRINTTAB(15)"A (";I+1;" ";C;") = "A(I,N+1)/A(I,I)
1170 NEXTI:PRINT
1180 IFC<=NTHENPRINTTAB(15)"Naechste Spalte --> <CR> ";:GOTO1200
1190 GOTO1220
1200 INPUTW$:IFW$=""THEN1130
1210 GOTO120
1220 PRINT:PRINTTAB(15)"-----":PRINT
1230 PRINTTAB(15)"Weiter --> <CR>";:INPUTW$:GOTO120
1240 DISK!"GO F32F":POKE2888,T1:POKE8722,T2:DISK!"IO, 01":NEW

```

[illegible]

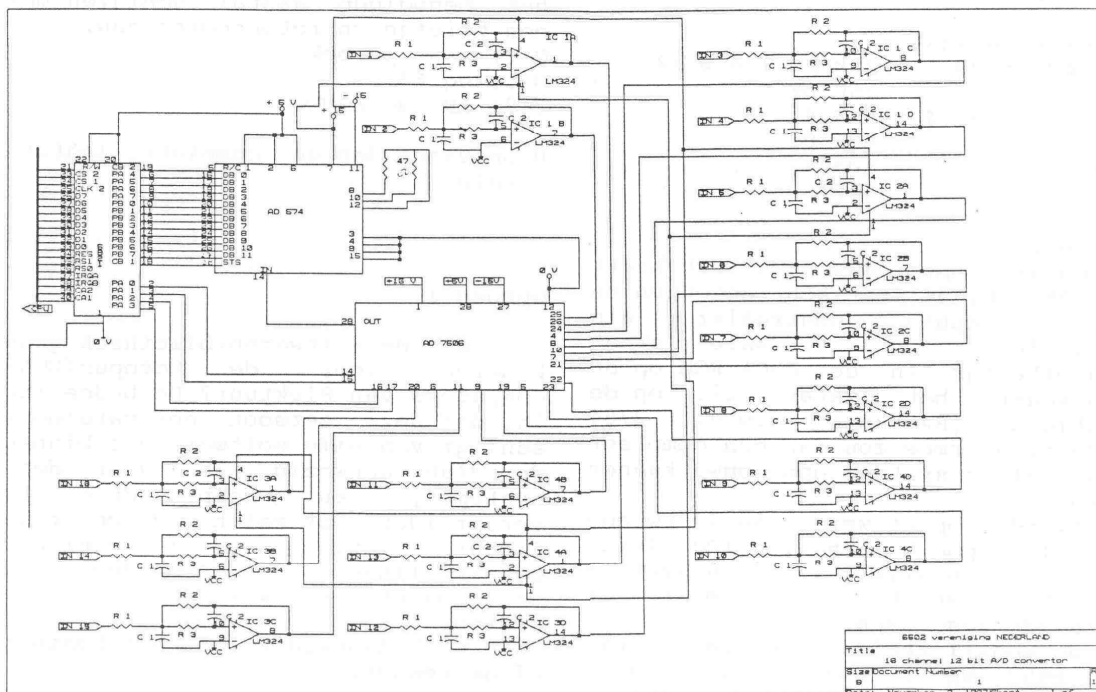
W.Cuypers
Wingerdstraat 22
5682-CL Best
tel nr: 04998-9627

16 KANAALS 12 BIT A/D CONVERTOR VOOR CPU SYSTEEM.

Opzet was om met de restanten van mijn oude Octopus een nuttig geheel samen te bouwen wat op eender welk systeem aansluitbaar was. Als I/O is daarom gekozen voor de bij iedereen bekende 6821 tesamen met een A/D converter die op dit moment door

enige zaken in Nederland voor aantrekkelijke prijzen verkocht wordt.

De AD 574 heeft de mogelijkheid om direct aan een 8, 12 of 16 bit systeem gehangen te worden zonder externe buffers. In het schema is de AD 574 getekend in de 12 bit mode. Door pen 2 van het IC aan massa te hangen converteert de chip de ingevoerde spanning in een 8 bit signaal dat parallel wordt uitgevoerd. In de 8 bit mode kunnen de 8 hoogste bits of de 4 laagste bits worden gelezen afhankelijk van de status van A0 (pen 4). Voor zo'n

applicatie moeten echter de 4 LSB's (pin 16-19) doorverbonden worden met de 4 MSB's (pin 24-27). Als tijdens lezen A0 laag is, worden de 8 lagere bits ge-enabled en staat de te lezen data op pin 20 tot 27. Is A0 echter hoog, dan worden de 8 hogere bits gedisablend en staan de 4 LSB's op pin 24-27. De 4 middelste bits worden genegeerd zodat er geen data op de pinnen 20 tot 23 staat. Tot zover de 8/12 bit mogelijkheid. Voor de dieper geïnteresseerde verwijs ik naar het ANALOG DEVICES data sheet. Omdat 1 analoge ingang te weinig was om echt mee te kunnen stoeien is er een stukje hardware tussengeplakt in de vorm van de AD 7506. Deze chip kent 16 analoge ingangen, die alleingangsspanningen tot 24 Volt kunnen verwerken. De chip schakelt d.m.v. een 4 bit code een van de 16 ingangen door naar zijn uitgang. Als ingangscircuit is de LM 324 gekozen i.v.m. zijn compacte opbouw en lineariteit. Van het geheel is in de tussentijd een printtekening gemaakt die ik eventueel kan kopiëren. (printformaat 100*160 mm, Eurokaart)

Onderdelenlijst :

R1, R2 en R3 = 22kohm 1/4 W 1%
 C1 = 150 nF
 IC1, 2, 3 en 4 = LM324
 IC5 = AD7506
 IC6 = AD574
 IC7 = 6821

Software:

De eerste opzet was EC65 CPU kaart met 48 kbyte statisch geheugen en een graphic controller als uitlezing. De software staat gedeeltelijk in de BOOT-ROM op de CPU kaart, het restant zit op de statische RAMkaart d.m.v. 2764 EPROMs. Hiermee zou dan een compleet stand-alone systeem opgebouwd kunnen worden.

De tweede opzet werd via de tweede parallel poort aan mijn IBM kloon. Daar dit ten alle tijde m'n systeem zou belasten heb ik dit maar weer terzijde geschoven.

Derde mogelijkheid is met behulp van de 8052 kaart zoals onlangs door Elektuur uitgebracht. Een wezenlijk

voordeel is, dat het een redelijk zelfstandig systeem wordt wat ten alle tijden d.m.v. de seriële poort te beïnvloeden is.

Zoals te merken is, heb ik mijn keus nog niet gemaakt. Een ieder die hierin mee wil denken verzoek ik daarom contact met mij op te nemen.

Octopus WP: een oproep.

Door: R.T. Overakker
 Laan van Poot 458
 2566 DP DEN HAAG
 Telefoon 070-250281

Voor diegenen die zich de WP voor de Octopus van Leif Rasmussen aanschaffen.

Het is mogelijk, dat de versies 3.0 en 3.1 door elkaar zijn geraakt, en dat in sommige systeemsschijven een bug is binnengeslopen. Het adres \$01DF moet niet \$6C, maar \$7C zijn.

Daarnaast zijn nu ook de complete sources en de manual op schijf beschikbaar.

Indien u een correct werkende versie wenst te ontvangen, stuur dan het benodigde aantal schijven met een briefje en retourporto aan:

Gert van Opbroek
 Bateweg 60
 2481 AN WOUBRUGGE

U ontvangt dan de complete, laatste versie.

Oproep 1.

Wie wil de softwarebibliotheek gaan beheren voor de Octopus/EC65 computers van Elektuur? De bedoeling is, dat deze persoon een catalogus aanlegt van alle software die binnen de club aanwezig is voor deze systemen, en helpt deze te verspreiden. Ook zal hij de centrale figuur zijn, om nieuwe ontwikkelingen te melden en zelfgemaakte software aan op te sturen.

Wie wil? Aanmelding bij het bestuur of de redactie.

Zeer intensieve geheugentest.

N. de Vries.

De listing die na dit verhaaltje is afgedrukt is een buitengewoon intensieve geheugentest. Het programma werd oorspronkelijk geschreven door Carl Moser (Ja, die van de assembler..).

Bij geheugenproblemen kunnen de volgende dingen de oorzaak zijn:

- Een chipselect werkt niet.
- Een adreslijn is kortgesloten naar de nul of +5 Volt.
- Een datalijn is kortgesloten naar de nul of +5 Volt.

De laatste oorzaak wordt door vrijwel iedere primitieve geheugentest gevonden. De eerste twee oorzaken echter meestal niet. Het programma bestaat uit twee tests, die na elkaar worden uitgevoerd. Het is de bedoeling, dat het programma vanuit een monitoromgeving gerund wordt. Na bevestiging van de eerste test volgt een BRK instructie. In de meeste monitoren kan voor de tweede test gewoon een G (CR) of E (CR) gegeven worden om de tweede test te starten. Aan de inhoud van de accu is te zien, welke test zojuist voltooid werd. De accu bevat E1 aan het eind van test 1 en E2 aan het eind van test 2. Indien aan het eind van test 2 weer een E/G (CR) wordt gegeven, dan wordt test 1 weer uitgevoerd, enzovoort.

Test 1 is bedoeld om het geheugen te testen op dataretentie en op onderbroken/kortgesloten data- en adreslijnen. Dit wordt gedaan door 00 01 02 03 04 FE FF in de opvolgende geheugenlocaties te schrijven en deze data vervolgens weer terug te lezen. Nadat het gehele geheugenblok gevuld is, volgt nogmaals een teruglezing. Met deze laatste teruglezing wordt de echte geheugenfunctie getest: bij wat grotere blokken duurt het langer dan een refreshperiode voor de tweede teruglezing wordt uitgevoerd. Bij de volgende loop wordt er 01 02 03 04 05 FE FF 00 in de locaties geschreven. Dit gaat zo door totdat iedere locatie alle mogelijke bytes

heeft geschreven en gelezen heeft gekregen.

Test 2 is bedoeld om de Chip Select lijnen te testen. De test verloopt analoog aan test 1, met dit verschil dat de laatste data niet FF, maar F2 is. Omdat de cyclus nu korter is dan 256 bytes komt hetzelfde testpatroon niet steeds een pagina verder terecht, maar eerder. Hierdoor kunnen overlappings in Chip-Selects worden gevonden.

Gedurende de test worden er puntjes op het scherm geprint om de gebruiker te laten weten, dat het programma nog loopt. Ieder puntje is een complete doorgang van 1 patroon. Er worden dus altijd 256 puntjes afgedrukt. De grootte van het geteste blok bepaalt hoe snel dit gebeurt. Dit afdrukken is wel noodzakelijk, omdat op 1 MHz een test van 1 kbyte al 38 seconden duurt. Als er een fout wordt gevonden, dan wordt het adres waar de fout optrad afgedrukt, gevolgd door de data die er had moeten staan en de data die werd teruggelezen. Alle informatie verschijnt in hex.

Fouten die in de eerste test worden gevonden zijn vrijwel altijd te wijten aan een defecte geheugenchip. Aan het adres is te zien in welk geheugen de fout optrad, aan de data eventueel ook als er andere geheugens dan byte-brede typen zijn toegepast. Verloopt test 1 goed, maar test 2 niet, dan is er iets mis met de Chip-Select functie. In dat geval is er waarschijnlijk iets aan de hand met de decoders of met de adreslijnen A8 tot en met A15.

Als er fouten optreden in adressen die steeds een bepaalde macht van 2 uit elkaar liggen (2, 4, 8, 16, enzovoort), dan is er iets aan de hand met de adreslijnen. De volgende tabel kan dan helpen:

DE6502 KENNER ALGEMEEN

Data bit
met fout: Controleer
 adreslijn:

D0	A0 of A8
D1	A1 of A9
D2	A2 of A10
D3	A3 of A11
D4	A4 of A12
D5	A5 of A13
D6	A6 of A14
D7	A7 of A15

Voorbeeld:

Indien u een array met 4116's (16k x 1) over een bereik van 32 kbyte controleert en er treden fouten op over het hele bereik bij test 1, dan is er iets mis met: de refresh, een of meer datalijnen, een of meer adreslijnen of de voeding. Treden er

echter alleen fouten op in test 2, dan is de generatie van de CAS (=CS) de oorzaak.

Bij fouten in test 1 zal evaluatie van de verwachte en de teruggelezen data, in samenhang met de foute adressen tot de precieze oorzaak moeten leiden.

OPMERKING: de listing is gemaakt op een DOS65 machine met de assembler AS. Het programma is echter universeel; het kent maar 1 extern label te weten de routine die het ASCII karakter in A afdruckt. Deze routine is voor iedere machine wel te vinden. Door de ORG statements aan te passen, kan het programma zo ongeveer overal neergezet worden; het is minder dan een pagina lang.

```

;*****
;*
;* MEMTEST
;*
;* A universal memory test program,
;* originally written by Carl Moser.
;* Comments by N. de Vries.
;*
;*****
;
0000 0000 ORG 0
0000 ADDR5 RES 2 ;current memory address
;
0200 ORG $0200 ;start of program
;
0200 A2 00 MEMTEST LDX #0
0202 8E E102 STX TSTTYPE ;set test type 1
0205 20 1B02 JSR TESTPGM ;perform test
0208 A9 E1 LDA #$E1 ;get flag
020A 00 BRK ;and break into monitor
020B EA NOP ;to eliminate
020C EA NOP ;BRK overhead
020D EE E102 INC TSTTYPE ;set test type 2
0210 20 1B02 JSR TESTPGM ;perform test
0213 A9 E2 LDA #$E2 ;flag test 2 ended
0215 00 BRK ;and break into monitor
0216 EA NOP ;skip
0217 EA NOP ;BRK overhead
0218 4C 0002 JMP MEMTEST ;and test again
;
021B 20 A402 TESTPGM JSR CRLF ;start on new line
021E A0 00 LDY #0 ;pattern register
0220 A2 00 LDX #0 ;get offset zero
0222 8E E002 STX TSTPTRN ;intialize test pattern
0225 4C 3302 JMP NX_PASS ;and start testing

```

DE6502KENNER ALGEMEEN

```

0228 A9 2E      NX_PTRN LDA    #'.' ;get a period
022A 20 CB02    JSR      WRITE  ;print it
022D EE E002    INC      TSTPTRN ;adapt test pattern
0230 D0 01      BNE      NX_PASS ;if all patterns done
0232 60         RTS      ;exit
;
0233 AC E002    NX_PASS LDY      TSTPTRN ;get current pattern
0236 20 AD02    JSR      INIADDR ;move start to current
0239 98         LOOP1  TYA      ;move pattern to A
023A 81 00      STA      [ADDRS,X] ;move to memory
023C C1 00      CMP      [ADDRS,X] ;if read back is wrong
023E F0 03      BEQ      NO_ERR1 ;
0240 20 8702    JSR      ERROR  ;print address and values
0243 20 7A02    NO_ERR1 JSR      CHKEND ;else check if at end
0246 F0 06      BEQ      CK_PTRN ;if so, test data retention
0248 20 6702    JSR      INC_RY  ;adapt pattern+address
024B 4C 3902    JMP      LOOP1  ;and repeat
;
024E AC E002    CK_PTRN LDY      TSTPTRN ;get current pattern
0251 20 AD02    JSR      INIADDR ;move start to current
0254 98         LOOP2  TYA      ;get test pattern in A
0255 C1 00      CMP      [ADDRS,X] ;check if still there
0257 F0 03      BEQ      NO_ERR2 ;if not,
0259 20 8702    JSR      ERROR  ;print address and values
025C 20 7A02    NO_ERR2 JSR      CHKEND ;check if at end address
025F F0 C7      BEQ      NX_PTRN ;if so, do next pattern
0261 20 6702    JSR      INC_RY  ;adapt pattern+address
0264 4C 5402    JMP      LOOP2  ;and loop
;
;*** Adapt Y and increment address
;
0267 C8         INC_RY INY      ;adapt current pattern
0268 AD E102    LDA      TSTTYPE ;get test number
026B F0 06      BEQ      INCADDR ;if test 1, exit
026D C0 F3      CPY      #$F3   ;if at chip select test
026F 90 02      BCC      INCADDR ;value
0271 A0 00      LDY      #0     ;reset Y
0273 E6 00      INCADDR INC     ADDR5 ;adapt address low
0275 D0 02      BNE      SKIP_HI ;if on page boundary
0277 E6 01      INC     ADDR5+1 ;adapt address high
0279 60         SKIP_HI RTS     ;and exit
;
;*** Check if at end address
;
027A AD DF02    CHKEND LDA      ENDAD+1 ;get end address high
027D C5 01      CMP      ADDR5+1 ;if high bytes
027F D0 05      BNE      EXIT1  ;match,
0281 AD DE02    LDA      ENDAD  ;get end address low
0284 C5 00      CMP      ADDR5  ;if at end address, set Z
0286 60         EXIT1  RTS     ;and exit
;
;*** Print failing address and data
;
0287 48         ERROR  PHA      ;save A
0288 20 A402    JSR      CRLF   ;start on a new line
028B A5 01      LDA      ADDR5+1 ;get address high
028D 20 B802    JSR      TBYT  ;print it in hex
0290 A5 00      LDA      ADDR5  ;get address low

```

DE6502 KENNER ALGEMEEN

```

0292 20 B802      JSR      TBYT      ;and complete address
0295 20 D502      JSR      SPACE2    ;print two spaces
0298 68           PLA              ;restore test data
0299 20 B802      JSR      TBYT      ;print it
029C 20 D502      JSR      SPACE2    ;print two spaces
029F A1 00        LDA      AADRS,XU ;get memory contents
02A1 20 B802      JSR      TBYT      ;print in hex, and:
;
;*** Print CRLF
;
02A4 A9 0D        CRLF      LDA      #$0D      ;get a return
02A6 20 CB02      JSR      WRITE      ;print it
02A9 A9 0A        LDA      #$0A      ;get a line feed
02AB D0 1E        BNE      WRITE      ;print it and exit
;
;*** Get start address in current address
;
02AD AD DC02      INIADDR  LDA      START    ;get start low
02B0 85 00        STA      AADRS          ;in current address low
02B2 AD DD02      LDA      START+1        ;get start high
02B5 85 01        STA      AADRS+1        ;and complete address
02B7 60          RTS                    ;then exit
;
;*** Print A in hex
;
02B8 48          TBYT      PHA              ;save A
02B9 4A          LSRA              ;get
02BA 4A          LSRA              ;high
02BB 4A          LSRA              ;nibble into
02BC 4A          LSRA              ;low nibble
02BD 20 C102      JSR      NIBBLE          ;print nibble in hex
02C0 68          PLA              ;restore A
02C1 29 0F        NIBBLE  AND      #%00001111 ;get low nibble only
02C3 09 30        ORA      #$30          ;convert to ASCII
02C5 C9 3A        CMP      #$3A          ;if letter
02C7 90 02        BCC      WRITE          ;add
02C9 69 06        ADC      #6            ;letter offset
;
;*** Print the character in A
;
02CB 8C E202      WRITE  STY      SAVEY     ;save Y
02CE 20 23C0      ROMLINK JSR      OUTPUT    ;print A
02D1 AC E202      LDY      SAVEY          ;restore Y
02D4 60          RTS                    ;and exit
;
;*** Print two spaces
;
02D5 20 D802      SPACE2  JSR      SPACE     ;print a space, and:
02D8 A9 20        SPACE  LDA      #$20      ;get a space
02DA D0 EF        BNE      WRITE          ;and go print it
;
;*** Start and end addresses
;
02DC 0003        START   FDB      $0300     ;default start address
02DE FF8F        ENDAD   FDB      $8FFF     ;default end address
;
02E0            TSTPTRN  RES      1         ;current test pattern
02E1            TSTTYPE  RES      1         ;current test type

```

DE6502KENNER ALGEMEEN

```

02E2          SAVEY  RES      1          ;save place for Y
              ;
              ;*** External label
              ;
C023  OUTPUT  EQU      $C023  ;print the character in A
              ;
              END

              global labels

ADDRS  0000  CHKEND   027A  CK_PTRN   024E  CRLF      02A4
ENDAD   02DE  ERROR   0287  EXIT1     0286  INCADDR   0273
INC_RY  0267  INIADDR 02AD  LOOP1     0239  LOOP2     0254
MEMTEST 0200  NIBBLE   02C1  NO_ERR1   0243  NO_ERR2   025C
NX_PASS 0233  NX_PTRN  0228  OUTPUT    C023  ROMLINK   02CE
SAVEY    02E2  SKIP_HI 0279  SPACE     02D8  SPACE2    02D5
START    02DC  TBYT    02B8  TESTPGM   021B  TSTPTRN    02E0
TSTTYPE  02E1  WRITE   02CB

```

||

Attentie: Contributie voor 1988.

Datasheetservice.

Een van de voorstellen op de laatste ledenvergadering was, om binnen de club een datasheetservice te beginnen. In principe kunt u voor een kopie van een datasheet contact opnemen met Nico de Vries (zie voorin dit nummer).

Hij zal trachten het gevraagde datasheet op te sporen, en het tegen een redelijk bedrag te kopiëren. De voorgestelde gang van zaken is voorlopig: bel Nico op en vertel wat u hebben wilt. Nico zoekt uit, hoeveel pagina's het datasheet lang is, en belt/schrijft u terug met de verwachte kosten. Na overmaking van het bedrag ontvangt u vervolgens het gekopieerde datasheet. Het origineel gaat in een bibliotheek en in een catalogus waaruit de leden kunnen putten. Waarschijnlijk zullen de kosten fl. 0.10 per pagina zijn, vermeerderd met de portokosten.

Eveneens kunt u op deze manier in het bezit komen van de catalogus van voorradige datasheets.

U vergemakkelijkt de taak van de penningmeester enorm, door tijdig de contributie voor het verenigingsjaar 1988 over te maken. Gebruik hiervoor bij voorkeur de u toegezonden acceptgirokaart. Mocht u geen kaart ontvangen hebben, of hem kwijt zijn, maak de contributie (hfl. 50.-) dan over op:

Postbank rekening no. 3757649, t.n.v.

KIM-Gebruikers Club Nederland
Krimpen a/d IJssel.

Attention: Membership-fee for 1988.

Please pay your membership-fee for 1988 as soon as possible: this will ensure the timely delivery of the first issue of this magazine in the next year. If you are living outside Holland or Belgium, the fee is hfl. 59.50. The easiest way of paying is sending an Eurocheque for the amount specified above to:

J. van Sprang
Tulp 71
NL-2925 EW KRIMPEN A/D IJSSEL
The Netherlands

DE6502KENNER ALGEMEEN

```
/XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX/
```

DATUM --> WEEKDAG CONVERSIE

```
/XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX/
```

```
/*
```

De hier beschreven routines kunnen gebruikt worden om uitgaande van de datum de bijbehorende dag in de week, het weeknummer van de datum en het jaar waarin de bepaalde week valt te bepalen.

Als bijproduct bevat dit pakket een functie waarmee het aantal dagen tussen twee data bepaald kan worden.

Auteur: G. van Opbroek
Batweg 60
2481 AN Woubrugge

Versie: 1.0 - 8 oktober 1987

N.B. Wie helpt mij aan een algoritme voor het berekenen van de paasdagen?

```
*/
```

```
#include <stdio.h>  
#include <strings.h>
```

```
/* DAG_FACTOR:
```

Parameters: dag, maand, jaar
Returns: Dagnummer

```
*/
```

```
int DAG_FACTOR(dag, maand, jaar)
```

```
int dag, maand, jaar :
```

```
/*
```

In dagfactor wordt aan de ingevoerde datum een dagnummer toegekend. Door dit dagnummer modulo 7 te nemen, krijgen we een getal dat de dag in de week aangeeft. Hierbij heeft de zondag code 0.

Het verschil tussen de dagnummers van twee data geeft het verschil in dagen tussen deze twee data.

Om eventueel in een integer-2 formaat te kunnen werken, is het nulpunt van de dagnummers in 1985 gelegd. Dit heeft echter geen gevolgen voor de berekening van data voor deze datum.

```
*/
```

```
{
```

```
int fact1, dag_factor ;
```

```
fact1 = 365 * (jaar - 1985) - 4 + dag + 31 * (maand - 1) ;
```

```
if (maand <= 2)
```

```
dag_factor = fact1 + (jaar - 1) / 4 - /* Schrikkeljaren */  
3 * ((jaar - 1) / 100 + 1) / 4; /* Eeuwjaren */
```

```
else
```

```
dag_factor = fact1 - (4 * maand + 23) / 10 +  
jaar / 4 - /* Schrikkeljaren */  
3 * ((jaar / 100 + 1) / 4; /* Eeuwjaren */
```

```
return(dag_factor);
```

```
}
```

DE6502KENNER ALGEMEEN

```
/*  DATUM_WEEKNR:

    Parameters:  dag, maand, jaar
                Weekdag (pointer)
    Returns:     Weeknummer
*/

int DATUM_WEEKNR(dag, maand, jaar, weekdag)

int dag, maand, jaar ;
int *weekdag ;

/*
    Deze functie bepaalt bij een datum het weeknummer in het
    huidige, voorgaande of volgende jaar. In de parameter "weekdag"
    wordt de code voor de dag in de week teruggegeven. Hierbij
    telt de maandag als eerste dag in de week. Voor de bepaling
    van het weeknummer is het aantal donderdagen sinds 1-1 bepalend.
*/

{
    int klad, klad1, klad2, correctie, klad_weekdag ;

    klad = DAG_FACTOR(1,1,jaar) ; /* Bepaal de dag waarop 01/01 viel */
    correctie = 4 - (klad % 7 + 7) % 7 ; /* Dagfactor kan < 0 zijn */

    /* Corrigeer voor 01/01 op of na donderdag */

    if (correctie < 0)
        correctie = 0 ;
    else
        correctie = 1 ;

    /* Bepaal het aantal weken sinds 01/01 */

    klad2 = DAG_FACTOR(dag, maand, jaar) ;
    klad = klad2 / 7 - klad / 7 ;

    /* Bepaal de huidige weekdag en corrigeer eventueel voor de zondag */

    klad2 = (klad2 % 7 + 7) % 7 ; /* Dagfactor kan < 0 zijn */
    if (klad2 == 0) /* Zondag -> verlaag het weeknummer */
    {
        klad-- ;
        klad2 = 7 ;
    }

    *weekdag = klad2 ;

    /* Beschouw een uitkomst week 53 apart: */

    if (klad + correctie == 53)
    {
        klad1 = (DAG_FACTOR(1,1,jaar + 1) % 7 + 7) % 7 ;
        if (klad1 < 5) /* zo, ma, di, wo */
            return(1) ;
        else /* do, vr, za */
            return(53) ;
    }
    else
        /* Voor week 0 geldt: dit is dezelfde week als afgelopen 31/12 */

        if (klad + correctie == 0)
            return(DATUM_WEEKNR(31,12,jaar - 1, &klad_weekdag)) ;
        else
            return(klad + correctie) ;
}
```

DE6502KENNER ALGEMEEN

```
/*      CONVERTEER_DATUM:                                     /* CONVERSION
Parameters: Datum in dd/mm/jj of dd/mm/jjjj - formaat
Datum in dwwjjjj - formaat
Returns: 1 -> datum bestaat; 0 -> datum bestaat niet
*/
int CONVERTEER_DATUM(datum,c_datum)
char datum[] : /* dd/mm/jj of dd/mm/jjjj -formaaf */
char c_datum[] : /* dwwjjjj -formaaf */

{
    int dag,maand,jaar ;
    int week,weekdag ;
    int i ;

    /* Formaat-controle */
    if (strlen(datum) != 8 && strlen(datum) != 10) return(0) ;
    for (i = 0 ; i < strlen(datum) ; i++)
    {
        if (i != 2 && i != 5)
        {
            if (datum[i] < '0' || datum[i] > '9') return(0) ;
        }
        else
            if (datum[i] != '/') return(0) ;
    }

    /* Conversie naar dag, maand, jaar */
    dag = 10 * (datum[0] - '0') + datum[1] - '0' ;
    maand = 10 * (datum[3] - '0') + datum[4] - '0' ;
    jaar = 10 * (datum[6] - '0') + datum[7] - '0' ;

    if (datum[8] != '\0')
        jaar = 100 * jaar +
            10 * (datum[8] - '0') + datum[9] - '0' ;
    else
        jaar += 1900 ;

    /* Controle of de datum bestaat */
    if (dag < 1 || dag > 31 ||
        maand < 1 || maand > 12 ||
        dag > 30 && (maand == 2 || maand == 4 || maand == 6 ||
                    maand == 9 || maand == 11) ||
        dag > 28 && maand == 2 &&
            DAG_FACTOR(dag,maand,jaar) >=
            DAG_FACTOR(1,3,jaar))
        return(0);

    /* Conversie */
    week = DATUM_WEEKNR(dag,maand,jaar,&weekdag) ;

    if (week > 50 && maand < 2) /* Week 52 of 53 van vorig jaar */
        jaar-- ;
    else if (week < 2 && maand > 11) /* Week 1 van volgend jaar */
        jaar++ ;

    c_datum[0] = weekdag + '0' ;
    c_datum[1] = '-' ;
    c_datum[2] = week / 10 + '0' ;
    c_datum[3] = week % 10 + '0' ;
    c_datum[4] = '-' ;
}
```

DE6502KENNER ALGEMEEN

```
for (i = 8 ; i >= 5 ; i--)
{
    c_datum[i] = jaar % 10 + '0' ;
    jaar = jaar / 10 ;
}
c_datum[9] = '\0' ;
return(1);
}

main()
{
    char datum[10] , dwwjxxx[9] ;

    printf("Geef de datum (dd/mm/jj of dd/mm/jxxx) : ");

    while (scanf("%s",datum) != EOF)
    {
        if (CONVERTEER_DATUM(datum,dwjxxx))
        {
            printf("De geconverteerde datum is : %s\n",dwjxxx);
            printf("De datum valt op een " );

            switch(dwjxxx[0])
            {
                case '1':
                    printf("maandag \n") ;
                    break ;
                case '2':
                    printf("dinsdag \n") ;
                    break ;
                case '3':
                    printf("woensdag \n") ;
                    break ;
                case '4':
                    printf("donderdag \n") ;
                    break ;
                case '5':
                    printf("vrijdag \n") ;
                    break ;
                case '6':
                    printf("zaterdag \n") ;
                    break ;
                case '7':
                    printf("zondag \n") ;
                    break ;
            }
        }
        else
            printf("Onjuiste datum \n");
        printf("Geef de datum (dd/mm/jj of dd/mm/jxxx) : ");
    }
}
```

Oproep 2.

Net als voor de Octopus/EC65 is er behoefte aan iemand die de in de club aanwezige Junior-software op cassette gaat catalogiseren en beheren. Als u hiervoor belangstelling heeft, neem dan even contact op met het bestuur. Alvast bedankt.

Stand van zaken bulletinboard.

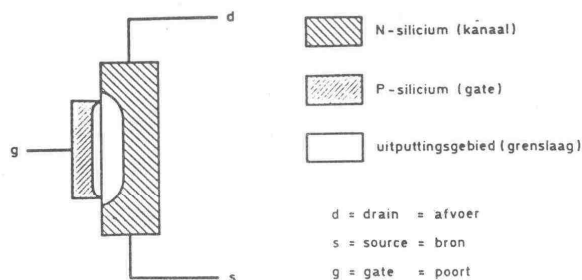
Tijdens de ledenvergadering heeft zich een kandidaat gemeld voor de functie van sysop voor het bulletinboard. Zijn naam is Jacques Banser. Verder heeft het bestuur inmiddels een IBM/PC-kloon met harde schijf aangeschaft. We hopen in de loop van januari 1988 te kunnen starten. Meer in het volgende nummer.

Spreekbeurt EPROMs programmeren.

Hieronder is de tekst afgedrukt die is uitgereikt bij de spreekbeurt over het programmeren van EPROMs. De spreekbeurt werd gehouden door Nico de Vries op de bijeenkomst van 19 september jongstleden te Haarlem. De aanleiding tot de spreekbeurt was het gereedkomen van de EPROMprogrammer EP en de software hiervoor.

1. Wat is een FET en hoe werkt zo'n ding?

In afbeelding 1 is het schemasymbool van een zogenaamde

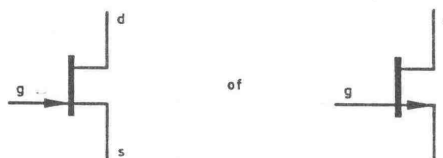

Schematische voorstelling van een grenslaag-FET

gate vormt met het kanaal een PN-overgang ofwel een junctie, vandaar de naam junction-FET. Zoals misschien bekend, is een PN-overgang niets anders dan een diode.

In normaal bedrijf wordt de FET zodanig gebruikt, dat de gate-kanaaldiode in sper staat. Er loopt dan ook geen stroom in de gate, of anders gezegd: de FET is spanningsgestuurd.

Sluiten we de source en de gate kort, zodat de gate-source spanning (U_{GS}) nul volt is, dan heerst er rond de gate geen elektrisch veld. Het N-silicium is een geleidend materiaal, zodat er een stroom tussen drain en source kan lopen.

Afb. 1

junction-FET (kort: JFET) getekend. FET betekent: Field Effect Transistor, of in gewoon Nederlands: Veldeffecttransistor.

De FET is als volgt opgebouwd. Het belangrijkste deel van de FET, het kanaal, wordt gevormd door N-silicium. Dit is silicium dat verontreinigd is met 5-waardige materialen, zodat het een overschot aan vrije elektronen heeft. Dit N-silicium is elektrisch geleidend. Aan de uiteinden van het kanaal vinden we de drain en source aansluitingen. De source is de bron van elektronen, de drain voert ze af. De elektronenstroom loopt dus van source naar drain. De werkelijke stroom loopt dus van drain naar source.

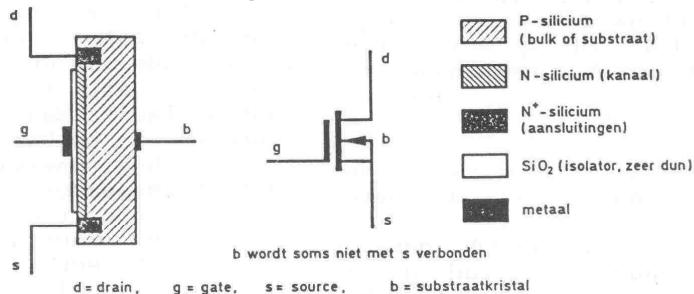
Het kanaal is verder aan de zijkant voorzien van een elektrode, die van P-silicium gemaakt is. Deze elektrode wordt de gate genoemd. De

Het blijkt dat deze stroom een maximum waarde heeft, die alleen bepaald wordt door het beschikbare aantal vrije ladingsdragers (elektronen) in het kanaal. Deze stroom is dus onafhankelijk van de spanning over het kanaal. De FET gedraagt zich in deze toestand dus als een stroombron. De verzadigingsstroom wordt I_{DSS} genoemd.

Maken we de gate negatief ten opzichte van de source, dan ontstaat er een elektrisch veld in het kanaal. Dit veld drijft een deel van de vrije elektronen weg uit de buurt van de gate, waardoor het nog geleidende deel van het kanaal smaller wordt. Hierdoor neemt de weerstand van het kanaal toe, waardoor er minder stroom gaat lopen.

Dit negatief maken van de gate kunnen we voortzetten, totdat het

MOSFET:

Afb. 2

veld rond de gate zo sterk is, dat alle elektronen uit het kanaal verdreven worden. Op dat moment loopt er geen stroom meer door het kanaal; of anders gezegd: de FET staat afgeknepen. De gate-source spanning waarbij dat gebeurt heet de pinch-off spanning, of U_p .

2. De FET met stacked (gestapelde) gate.

Tot dusver hebben we het alleen maar over standaard JFETs gehad. In EPROMs wordt een variant op de standaard FET gebruikt, namelijk de MOSFET (MOS betekent Metal Oxide Screen). Deze FETs hebben een andere gate-constructie. Tussen de gate, die meestal van metaal is, is een laagje Siliciumoxide (SiO_2) aangebracht, dat zeer goede isolatie-eigenschappen heeft. De werking van deze FETs is gelijk aan die van de JFETs met dit verschil dat er in het geheel geen stroom in de gate loopt. Verder leent deze FET zich zeer goed voor integratie in IC's. De FETs in een EPROM zijn vrijwel altijd van het MOS-type, en hebben een extra groot isolatiegebied in de gate, waarin een geleidend deel silicium is opgesloten.

Het is nu mogelijk, de pinch-off spanning te verschuiven, en wel door een permanent veld(je) aan te brengen. Dit gebeurt, door in het geleidende gebied een lading aan te brengen. Omdat het materiaal om het gebied een goede isolator is, kan de lading niet weglekken en zit dus opgesloten.

Als er geen lading is aangebracht, dan hebben we met een gewone FET te maken, d.w.z. de FET geleidt bij $U_{GS}=0$ en spert bij $U_{GS}=-U_p$.

Brengen we echter een negatieve lading aan in het geïsoleerde gebied in de gate, dan verschuift de waarde van de pinch-off spanning naar boven, omdat het veld dat door de gate wordt opgewekt wordt opgeteld bij het reeds aanwezige stationaire veld. De aangebrachte lading kan zo groot worden dat de pinch-off spanning zelfs positief wordt. In dat geval staat de FET dus afgeknepen als U_{GS} nul volt is.

Omdat de gate nu bestaat uit een stapeling van de aansluiting, een laagje oxide, een laagje geleidend silicium en weer een laagje oxide, worden dergelijke FETs wel stacked gate FETs (=gestapelde gate FET) genoemd.

3. EPROM-opbouw.

Zoals reeds gezegd, bestaan de geheugenelementen in een EPROM uit FETs met een gestapelde gate. Iedere FET stelt 1 bit in de EPROM voor. De gates van de FETs zijn verbonden met de adresdecoder in de EPROM. Alle sources liggen aan de nul, en de drains zijn steeds in stellen van acht met de databusbuffers verbonden. De adresdecoder activeert de acht FETs die bij een bepaald adres horen, door de gates aan de nul te leggen. Van de niet geselecteerde FETs ligt de gate aan een negatieve spanning, die op de chip gemaakt wordt (door de zgn. substraat bias generator). Alle niet-geselecteerde FETs blijven dus

altijd gesperd. Van de geselecteerde FETs bepaalt de lading in de gate of ze wel of niet gaan geleiden, of in andere woorden: of er wel of niet een nul op de databus verschijnt.

4. Programmeren, fysisch.

Nu is het natuurlijk de vraag, hoe we die lading achter de gates krijgen. Dit gaat betrekkelijk eenvoudig. Als de EPROM gemaakt wordt, is de opgeslagen lading nul. De FET geleidt dus als hij geselecteerd wordt. Het aanbrengen van de lading geschiedt door het aanleggen van een (relatief) hoge spanning tussen de drain en de gate van de FET. Hierdoor treedt doorslag op, waardoor een aantal elektronen naar het ge soleerde deel kunnen stromen. Als de spanning weer wordt weggehaald kunnen de elektronen echter niet weer weg, ze zitten opgesloten, en de FET blijft nu afgeknepen als U_{GS} nul volt is. Het materiaal tussen drain en gate is zodanig gemaakt, dat het doorslagproces geen blijvende schade aanricht. Wel is er sprake van een zekere 'slijtage' waardoor de EPROM niet een oneindig aantal keren geprogrammeerd kan worden.

De relatief hoge spanning is de programmeerspanning. Omdat de maten op chip-niveau in microns worden uitgedrukt, zal het duidelijk zijn, dat doorslag al optreedt bij enkele tientallen volts. In de praktijk ligt de programmeerspanning tussen 12.5 en 25 Volt.

De programmeerpuls schakelt de programmeerspanning naar de te programmeren FET(s). De duur van deze puls bepaalt dus, hoeveel elektronen, of anders gezegd, hoeveel lading er onder de gate 'geschoten' wordt.

Merk op, dat er bij het programmeren nergens sprake is van verbranding of zelfs verhitting van materiaal. De uitdrukking EPROMs 'branden' is dan ook volkomen onjuist.

5. Wissen, fysisch.

Iedereen is wel op de hoogte, dat EPROMs ook weer gewist kunnen

worden. Dit gebeurt op de volgende manier.

De EPROM is zodanig geconstrueerd, dat de gates van de FETs aan de bovenzijde van de chip zitten. Onder de gate zit het ge soleerde deel, dat de lading kan bevatten. Door de gate nu te bombarderen met deeltjes met een hoge energie, slaat deze bij dit bombardement steeds even lek. Hierdoor vloeit een klein deel van de lading onder de gate weg. Nu is licht ook een deeltjesstroom, en UV-licht is licht met een hogere energie-inhoud. Vandaar dat EPROMs gewist kunnen worden door ze met UV-licht te beschijnen. Om beschijning van de chip zelf mogelijk te maken, zijn alle EPROMs voorzien van een venster van kwartsglas in het huisje.

6. EPROM programmeren.

Het programmeerproces zal nu inmiddels duidelijk zijn geworden: de programmeerspanning zorgt ervoor, dat er doorslag tussen drain en gate van de FETs in de EPROM kan optreden, terwijl de lengte van de programmeerpuls bepaalt, hoeveel lading er onder een gate verdwijnt. Het gemak waarmee de drain-gate overgang doorslaat bepaalt ook hoeveel lading er per eenheid programmeerpuls onder de gate verdwijnt, en ook hoe gemakkelijk de EPROM weer gewist kan worden. De kwaliteit van de isolatie rond de gate bepaalt hoelang de EPROM de geprogrammeerde data vast kan houden. Naarmate de isolatie slechter is, vloeit er meer lading weg. In de praktijk is het een en ander zo uitgevogeld, dat een EPROM die op de juiste manier geprogrammeerd is, de data tenminste 10 jaar kan vasthouden.

7. Programmeeralgoritmes.

Het programmeeralgoritme dient zodanig in elkaar te zitten, dat er een zodanige lading onder de gate wordt aangebracht, dat de EPROM de data tenminste 10 jaar vast kan houden. Het aanbrengen van te weinig

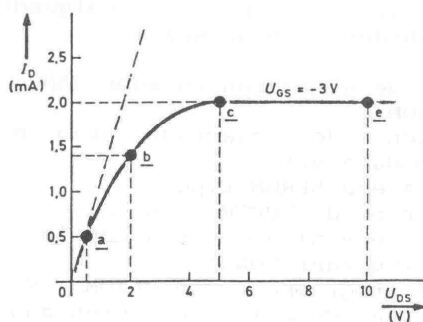
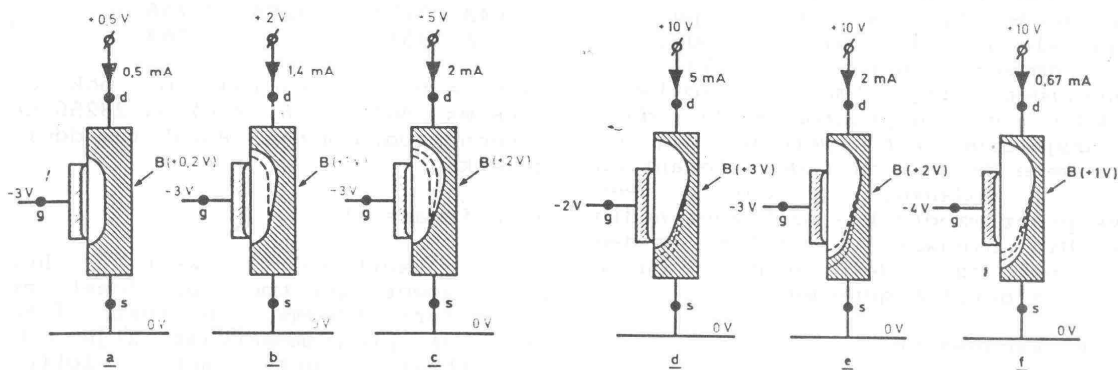
DE6502KENNER ALGEMEEN

lading bekort deze tijd; teveel lading echter betekent onnodige doorslag (hierbij treedt slijtage op in het materiaal) en ook een langere wistijd.

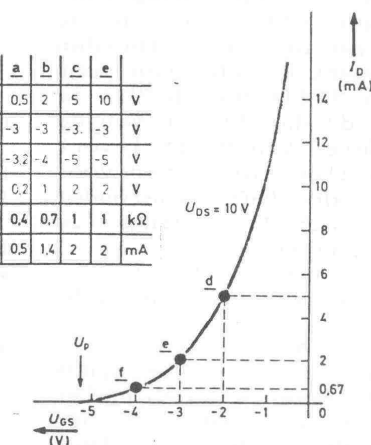
De eerste algoritmen zijn nogal bot op dit punt. Ieder te programmeren adres ontvangt een puls die zodanig van lengte is dat de slechtste FET nog betrouwbaar geprogrammeerd wordt. Bij de oudste EPROMs is de lengte van de programmeerpuls dus vast, en bedraagt 50 milliseconde. Vrijwel alle 2716's en 2732's moeten op deze manier geprogrammeerd worden.

Intel, de uitvinder van de EPROM, kwam in het begin van de jaren '80 met een algoritme dat zodanig in elkaar zit, dat iedere FET in principe de juiste hoeveelheid lading krijgt toegevoerd. Het

algoritme programmeert meerdere malen met korte pulsjes van 1 milliseconde, totdat de geprogrammeerde data uit de EPROM kunnen worden teruggelezen. Op dat moment is de pinch-off spanning van de te programmeren FETs zodanig verschoven, dat deze juist afgeknepen staan als ze geselecteerd worden. Het tot dusver benodigde aantal pulsjes wordt vervolgens met drie vermenigvuldigd. De FETs worden nu overgeprogrammeerd met een puls die de drievoudige pulsduur heeft van de tot dusver toegevoerde pulsduur. De FETs bevatten nu een redelijk nauwkeurig bepaald overschot aan lading, die ervoor zorgt dat de pinch-off spanning ver genoeg boven nul volt ligt. Dit algoritme werd door Intel het intelligent algoritme genoemd. Het

	a	b	c	e
U_{DS}	0,5	2	5	10
U_{GS}	-3	-3	-3	-3
U_{GB}	-3,2	-4	-5	-5
U_{BS}	0,2	1	2	2
R_{BS}	0,4	0,7	1	1
I_D	0,5	1,4	2	2

	d	e	f
U_{DS}	10	10	10
U_{GS}	-2	-3	-4
U_{GB}	-5	-5	-5
U_{BS}	3	2	1
R_{BS}	0,6	1	1,5
I_D	5	2	0,67

Afb 3

FET karakteristieken

werd voor het eerst toegepast op de 2764 EPROM.

Door het voortschrijden der techniek worden EPROMs steeds beter, dat wil zeggen dat er steeds minder lading onder de gates moet worden opgeslagen om dezelfde data bewaartijd te verkrijgen. Hierdoor daalt in principe de pulsduur van de programmeerpuls. Ook worden de isolatie-eigenschappen van de gates steeds beter. Hierdoor wordt de isolatielaag rond de gate kleiner, en daarmee daalt ook de programmeerspanning. Vandaar dat nieuwere versies van bestaande EPROMs soms met een lagere programmeerspanning geprogrammeerd moeten worden.

Dit alles heeft geleid tot een eveneens door Intel ontwikkeld algoritme, dat uitsluitend bij EPROMs met 12.5 Volt programmeerspanning wordt gebruikt. Dit derde algoritme gebruikt pulsjes van slechts 0.1 milliseconde. Het programmeert net als bij het intelligent algoritme net zo lang, totdat de geprogrammeerde data teruggelezen kan worden. Bij de nieuwere EPROMs zijn de toleranties al zodanig, dat een overprogrammeeractie niet meer nodig is. Dit nieuwste algoritme is dan ook zeer snel. Het wordt het Quick Pulse algoritme genoemd.

8. Blokschema EP.

De EP-hardware is opgebouwd rond een VIA en een PIA, die op de normale manier met de CPU verbonden zijn. De PIA levert de adressen voor de EPROM, de ene helft van de VIA is verbonden met de datalijnen van de EPROM. De andere VIA-helft levert een aantal signalen die dienen voor de besturing van de EPROM, waaronder schakelsignalen voor de voedings- en programmeerspanningen.

Om de diverse typen te kunnen programmeren zonder mechanische omschakelingen zoals jumpers of relais is een EPROM gebruikt. Op de adreslijnen van deze codeerEPROM worden de diverse stuursignalen gezet, samen met een code voor het onderhavige EPROMtype. Door de EPROM

nu slim te programmeren, verschijnen op de datalijnen direct de gewenste signalen voor de diverse pinnen op de EPROM programmeervoet.

Een aantal pinnen op die programmeervoet vereisen wat meer dan alleen TTL-signalen. Dit zijn bijvoorbeeld de voedingspinnen en de pinnen waarop de programmeerspanning kan voorkomen. Deze pinnen worden vanuit de codeerEPROM gestuurd via L200 instelbare spanningsregelaars. Voor de keuze van de programmeerspanning is een zelfde weg bewandeld als voor de signalen: een PROMmetje. Door de codeerEPROM en de PROM opnieuw te programmeren kan de hardware eventueel worden aangepast aan nieuwe typen. De huidige versie van de hardware is geschikt om de volgende typen te programmeren:

2716	2732	2732A	2764
2764A	27128	27128A	27256
27256A	27512	2532	2564

Aan een uitbreiding om ook de EEPROMs 2804, 2816, 2864 en 28256 te kunnen programmeren wordt inmiddels gewerkt.

9. Software EP.

De software wekt het programmeeralgoritme op, leest en verifieert EPROMs, en test of ze leeg of programmeerbaar zijn. De EP-software werkt met 1-letter commando's. De volgende mogelijkheden zijn aanwezig:

B	zet de adresgrenzen voor RAM en EPROM
C	reken de checksum van de RAM-data uit
D	kies een EPROM type
E	kijk of de EPROM leeg is
I	stel een nieuwe adresstap in
M	spring naar MON65
P	T + programmeer een EPROM + V
Q	verlaat de software, terug naar DOS
R	lees een EPROM in RAM
S	laat de EPROMinhoud zien zonder RAM te laden
T	test of de EPROM programmeerbaar is

DE6502KENNER ALGEMEEN

V vergelijk EPROM- en RAMdata met elkaar

De software is in staat de drie meest gangbare algoritmen op te wekken: 50 ms, intelligent en quick pulse. Verder zijn de parameters van het intelligent algoritme eenvoudig te veranderen vanuit MON65.

De adresstap laat toe, ook met 16- en 32-bit data te werken.

EP is op dit moment alleen beschikbaar voor DOS65. Er is inmiddels iemand bezig het om te schrijven naar OHIO-DOS.

Harddiskcontroller.

Er zijn wat plannen, om een harddiskcontrollerkaart te gaan ontwikkelen voor de Elektuurbus. De kaart zal worden opgezet rond de Western Digital chip WD1010 en is bedoeld voor de pseudo-standaard interface ST506, waarmee de meeste gangbare drives zijn uitgerust. Laat eens weten of u hiervoor eventueel belangstelling heeft.
N. de Vries.

Status van de EPROMprogrammer.

De eerste proefprint is klaar en wordt thans volgebouwd. Als alle bugs eruit zijn, wordt de kaart in productie genomen. Omdat de kaart enkelzijdig is geworden kan hij voor een bescheiden prijs worden aangeboden. In totaal bestaat EP uit twee printen: de eurokaart met de electronica, en een klein printje voor de ZIF-voet. Inmiddels is Ton Smits begonnen de software om te schrijven naar OHIO-DOS, zodat gebruikers van dit DOS ook aan hun trekken kunnen komen.

De club zal ervoor zorgen, dat de PAL en de PROM die in de schakeling voorkomen geprogrammeerd en wel in combinatie met de print zullen kunnen worden gekocht. Meer definitief nieuws in het volgende nummer. Als u haast heeft, belt u 010-4517454 (Nico de Vries).

DOS65 bug.

Het blijkt, dat de positioneersequence (control-T, gevolgd door de gewenste coördinaten) niet altijd goed werkt, als dit via de standaard DOS-routine CHROUT geschiedt. Dit komt omdat DOS een aantal karakters uitfiltert. Zo werkt bijvoorbeeld een positionering op 13,13 niet goed. De oplossing is, om niet de DOS-entry voor CHROUT, maar de IO65-entry te gebruiken. Ook kan de speciale entry POS, eventueel gevolgd door UNPOS, (beide in IO65) gebruikt worden. Deze werken altijd goed.

Voorlopige bijeenkomstenagenda 1988.

Onder voorbehoud zullen dit de plaatsen en data zijn waarop de bijeenkomsten zullen worden gehouden:

16 januari	Krommenie
19 maart	Geldrop
21 mei	Krimpen a/d IJssel??
17 september	Haarlem
19 november	Almelo

Wij streven ernaar u op iedere bijeenkomst een aantrekkelijk programma te bieden. Suggesties voor thema's voor bijeenkomsten zijn steeds welkom. Indien u een spreekbeurt wilt verzorgen kunt u dit bij het bestuur aanmelden.

Wie organiseert er een bijeenkomst in België??

Echt waar:

On an empty disk, you can seek forever.....

Korte cursus Vlaams:

The system has crashed -
Uw machien is de natuur in, of:
Uw machien is in panne gevallen.

Indirect addressing:
onbereikbaar adresseren

Database for the BBC model B.

Our club-member H.K. Hemminga has developed a simple database system for the BBC model B micro computer. Here are some quotes from the documentation we received from him.

What is SIDAP?

SIDAP is an acronym for Simple Indexed Data Package that enables the BBC micro computer equipped with a floppy disk drive to access datasets (files) indexed by an ASCII key.

Hard- and software requirements

SIDAP is designed to work on a BBC model B (32 kbyte RAM) microcomputer fitted with BBC OS 1.2 or higher and the BBC DFS (disk file system), which can be either single or dual density and use either 40 or 80 tracks disk drives.

The application programs written in BASIC can simply CALL SIDAP with some parameters that specify the function requested and the BASIC variables involved.

Main features of SIDAP

SIDAP has the following features:

- 1) Support for up to five indexed datasets open simultaneously.
- 2) Key lengths from 1 to 82 bytes of almost any ASCII value.
- 3) Data record lengths up to 255 bytes subdivided in fields.
- 4) A SIDAP dataset is simply a BBC file, which can be copied etc.
- 5) Fast access through the use of an integrated MASTER INDEX with BITMAP.
- 6) The datasets never need reorganization, this is realized by comprehensively using the index and data areas.
- 7) The error handling is well defined to ensure that the integrity of the dataset is maintained.
- 8) It is written in assembler to assure speed and minimal memory

requirements.

- 9) It is supported by a service program that is easy to use.

List of supported functions

The online data manager of SIDAP supports the following functions:

- 'O' Logical Open the dataset.
- 'C' Logical Close the dataset.
- 'I' Get information about the number of records in the dataset.
- 'S' Start notless by key or generic key, no data is returned.
- 'R' Read by key or generic key.
- 'W' Write new key and associated data.
- 'U' Update the data by key.
- 'D' Delete the data by key.
- 'F' Read the First record of the dataset.
- 'N' Read the Next record of the dataset.
- 'P' Read the Previous record of the dataset.
- 'L' Read the Last record of the dataset.

Package contents

The package consists of:

- 1) Online datamanager (written in 6502 assembler) in object form.
- 2) A service program (written in BBC BASIC and assembler).
- 3) Documentation.

How to obtain SIDAP free of charge

The SIDAP package can be obtained free of charge and under no warranty:

Send an audio cassette and a self addressed, stamped envelope to:

H.K. Hemminga
Hoofdweg 152-3
NL-1057 DB Amsterdam
The Netherlands.